

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO IIaPGW DLA OBSZARU DORZECZA NIEMNA

Załącznik E.2. Pisemne podsumowanie do IIaPGW dla obszaru dorzecza Niemna

1 Wprowadzenie

Plan gospodarowania wodami jako dokument w dziedzinie gospodarki wodnej wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w tym mogących powodować znaczące oddziaływania na obszary Natura 2000, podlega obowiązkowi poddania go strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko (dalej SOOŚ).

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 14 ustawy ooś, postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu, w tym projektu IIaPGW, obejmuje w szczególności:

- uzgodnienie stopnia szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko,
- sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko,
- uzyskanie wymaganych ustawą opinii,
- zapewnienie możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu.

W myśl art. 55 ustawy ooś, przed przyjęciem przez organ administracji dokumentu strategicznego bierze on pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, opinie organów biorących udział w postępowaniu w sprawie SOOŚ oraz uwagi i wnioski zgłoszone w ramach konsultacji społecznych.

Do przyjętego dokumentu załącza się:

- uzasadnienie zawierające informacje o udziale społeczeństwa w postępowaniu oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa,
- pisemne podsumowanie zawierające: uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych oraz informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, opinie organów administracji uczestniczących w SOOŚ, zgłoszone uwagi i wnioski, wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko (jeżeli było przeprowadzone) oraz propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

Przedmiotem niniejszego opracowania jest pisemne podsumowanie do IIaPGW dla obszaru dorzecza Niemna (dalej Pisemne podsumowanie).

Organ opracowujący projekt IIaPGW – PGW WP - przekazuje przyjęty dokument wraz z Pisemnym podsumowaniem, organom, które brały udział w SOOŚ: Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska, Podlaskiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w Białymstoku (art. 55 ust. 4 ustawy ooś).

Na podstawie art. 55 ust. 5 ustawy ooś organ opracowujący projekt IIaPGW - PGW WP - jest obowiązany prowadzić monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko, zgodnie z częstotliwością i metodami przedstawionymi w Pisemnym podsumowaniu.

2 Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych

W prognozie oddziaływania na środowisko projektu IIaPGW przeanalizowano działania określone w projekcie IIaPGW, przeprowadzono ocenę ich wpływu na środowisko i nie stwierdzono możliwości wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań, ponieważ są one ukierunkowane na ochronę wód i środowiska jako całości. W związku z powyższym nie stwierdzono konieczności lub zasadności doboru rozwiązań alternatywnych na poziomie katalogu działań krajowych, katalogu działań dla poszczególnych kategorii wód oraz na poziomie zestawów działań przypisanych poszczególnym jcw. W wyniku zgłoszonych uwag i wniosków dotyczących m.in. rozwiązań alternatywnych (wariantowania) ponownie przeanalizowano w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko te zagadnienia i nie stwierdzono konieczności wskazywania rozwiązań alternatywnych.

3 Informacja, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko

Analiza projektu IIaPGW dla obszaru dorzecza Niemna, w tym w szczególności w zakresie celów, obszarów interwencji, kategorii i typów działań ujętych w zestawach działań odnosi się do poszanowania i ochrony środowiska, w tym zdrowia i jakości życia ludzi. Plan ma charakter prośrodowiskowy, zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz zbieżny z celami środowiskowymi wyznaczonymi w dokumentach strategicznych szczebla międzynarodowego, unijnego, krajowego oraz regionalnego.

W toku przeprowadzonych analiz nie zidentyfikowano działań, które na etapie SOOŚ mogłyby zostać ocenione jako stwarzające wysokie prawdopodobieństwo wywołania konfliktów społecznych czy silnego oporu środowisk i organizacji ekologicznych występujących w interesie ochrony obszarów szczególnie cennych przyrodniczo. Zaplanowane działania nie będą wpływały na pogłębienie występujących w środowisku presji, nie przewiduje się znacząco negatywnego oddziaływania na jakikolwiek element środowiska poddawany ocenie w Prognozie, w tym w szczególności na obszary sieci Natura 2000.

Tabele poniżej stanowią podsumowanie wyników analiz.

Projekt „Opracowanie II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy wraz z dokumentami planistycznymi stanowiącymi podstawę do ich opracowania”, Nr Projektu: POIS.02.01.00-00-0016/16

Tabela 1 Podsumowanie wyników analiz potencjalnych oddziaływań w przypadku realizacji działań IIaPGW na obszarze dorzecza Niemna dla jcwp RW

Komponent środowiska	Prognozowany wpływ			
	PK	PN	PN/PK	0
Ludzie, w tym jakość życia i zdrowie	x		x	x
Różnorodność biologiczna, fauna i flora; w tym obszary objęte ochroną	x		x	
Wody powierzchniowe	x			
Wody podziemne	x			x
Zasoby naturalne	x			x
Powietrze	x			x
Klimat	x		x	x
Powierzchnia ziemi, w tym gleby	x		x	x
Krajobraz	x		x	x
Zabytki i dobra materialne			x	x
SUMA	9	0	6	8

Źródło: opracowanie własne

Tabela 2 Podsumowanie wyników analiz potencjalnych oddziaływań w przypadku realizacji działań IIaPGW na obszarze dorzecza Niemna dla jcwp LW

Komponent środowiska	Prognozowany wpływ			
	PK	PN	PN/PK	0
Ludzie, w tym jakość życia i zdrowie	x		x	
Różnorodność biologiczna, fauna i flora; w tym obszary objęte ochroną	x		x	
Wody powierzchniowe	x			
Wody podziemne	x			
Zasoby naturalne	x			x
Powietrze	x			x
Klimat	x		x	
Powierzchnia ziemi, w tym gleby	x		x	x
Krajobraz	x		x	x
Zabytki i dobra materialne				x
SUMA	9	0	5	5

Źródło: opracowanie własne

Prognozowany efekt skumulowany rozumiany jako zgrupowanie działań w obrębie danego terenu ocenia się w Prognozie w kategoriach wpływu generalnie pozytywnego. Zamierzone w projekcie IIaPGW efekty środowiskowe będą niosły ze sobą znaczne korzyści dla środowiska naturalnego, w tym przede wszystkim w zakresie poprawy jakości wód. Rozłożenie w czasie planowanych na jednym obszarze działań o charakterze stricte technicznym pozwoli natomiast skutecznie zniwelować możliwe kumulowanie się negatywnych oddziaływań, związanych z fazą ich realizacji (prace budowlane, przebudowy, rozbudowy).

Nie stwierdzono ryzyka wystąpienia znaczących oddziaływań negatywnych o charakterze transgranicznym.

Wskazane w dokumencie działania z założenia mają doprowadzić do poprawy stanu wód, ich zasobów oraz warunków korzystania z wód, jak również poprawy stanu siedlisk oraz gatunków roślin i zwierząt zależnych od wód. Pośrednio, jako rezultat poprawy stanu wód oraz obszarów chronionych od nich zależnych, spodziewać się należy korzystnego wpływu na jakość życia i zdrowie ludzi, na ochronę a nawet poprawę bioróżnorodności, zachowanie spójności sieci ekologicznej oraz zasobów flory i fauny, na poprawę lokalnych warunków aerosanitarnych i ochronę klimatu oraz uwzględnienie adaptacji do zmian klimatu, w przypadku działań klimatyzależnych.

Przewidziane w Planie działania przyczynią się do ochrony zasobów naturalnych, powierzchni ziemi (w tym gleb), poprawy walorów krajobrazowych oraz do zachowania dziedzictwa kulturowego (poprzez m.in. wpływ na ograniczenie wpływu czynników będących przyczyną degradacji obiektów zabytkowych związanych z wodami) oraz generalnie do podniesienia świadomości ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodnej oraz rolnej. Spodziewany korzystny wpływ wdrożenia IIaPGW potęguje wzajemna komplementarność oraz synergiczność działań w nim ujętych.

Dla wzmocnienia wspomnianej synergiczności działań w ramach IIaPGW zaplanowano m.in. działania edukacyjne, ponieważ dla zapewnienia długoterminowych efektów wprowadzanych działań niezbędne jest zapewnienie odpowiedniej edukacji dla korzystających z wód, aby poprzez świadome ich działania unikać i eliminować zagrożenia oraz potencjalne źródła presji. W ramach określonych w IIaPGW działań edukacyjnych i doradczych dla rolników rekomendowane jest uwzględnienie kompleksowo zagadnień dotyczących wpływu nadmiernego nawożenia pól na stan wód.

Plany Gospodarowania Wodami stanowią w krajowej oraz unijnej polityce rozwoju główny dokument planistycznym w zakresie kształtowania stanu zasobów wodnych na obszarze dorzeczy i wyznaczania zasad gospodarowania nimi. Tym samym ważne jest, aby IIaPGW stał się w kolejnym cyklu planistycznym (2022-2027) faktycznym fundamentem działań w zakresie ochrony zasobów wodnych i racjonalnego gospodarowania nimi w Polsce - zgodnego z założeniami RDW, przy jednoczesnym stosowaniu zasady zrównoważonego rozwoju.

Wyznaczane w planach zasady gospodarowania wodami powinny być co najmniej zbieżne z zasadami rozwoju zrównoważonego, rozumianego jako forma eksploatacji szeroko rozumianych zasobów przyrody, która pozwala na zaspokojenie obecnych i przyszłych potrzeb społecznych, ale równocześnie nie prowadzi do degradacji środowiska. Rozwój taki polega na powiązaniu rozwoju gospodarczego i wzrostu jakości życia ludności z dobrym stanem środowiska i dążeniem do zachowania środowiska

dla przyszłych pokoleń. Jak wykazały analizy przeprowadzone w ramach Prognozy, IIaPGW wpisuje się w tak zdefiniowaną ideę zrównoważonego rozwoju.

Dobrane na potrzeby realizacji IIaPGW zestawy działań ukierunkowane są na osiągnięcie celów środowiskowych dla wód powierzchniowych, podziemnych i obszarów chronionych. Dobór tych działań w każdym cyklu planistycznym poprzedza szereg analiz i prac przygotowawczych ukierunkowanych na określenie pełnego obrazu stanu jcw i postępu w osiąganiu celów środowiskowych. Na bazie tych informacji formułowane są zapisy planów gospodarowania wodami, które służą koordynacji działań mających na celu osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wód zależnych, poprawę stanu zasobów wodnych, poprawę możliwości korzystania z wód, zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji mogących negatywnie oddziaływać na wody, poprawę ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałanie skutkom suszy. Wyżej wymienione cele łączą w sobie szeroko rozumiany interes społeczny, gospodarczy oraz środowiskowy.

Podsumowując uznaje się, że IIaPGW wyczerpująco definiuje działania jakie zostaną podjęte dla osiągnięcia zakładanych celów środowiskowych wód oraz obszarów chronionych. Przedstawione poniżej rekomendacje mają na celu podkreślenie zagadnień najistotniejszych z punktu widzenia środowiskowych aspektów procesu wdrażania i realizacji postanowień tego dokumentu strategicznego, są to:

- Zgodnie z zasadą przezorności zwrócenie szczególnej uwagi na aktywne zaangażowanie organów administracji właściwych do spraw wód i ochrony środowiska w konsultacjach społecznych projektu IIaPGW.
- Zadbanie o całościowe i kompleksowe wdrażanie działań zaplanowanych w IIaPGW, tak aby efektywnie przynosiły pozytywne skutki dla stanu i jakości wód (zwrócenie szczególnej uwagi na monitoring postępu realizacji działań).
- Zapewnienie podejścia do analiz oraz realizacji IIaPGW zgodnie z zasadą planowania i podejmowania działań „od źródeł do ujścia”, ze szczególnym zwróceniem uwagi na działania podejmowane w jcwp rzecznych. Całościowe i kompleksowe wdrażanie działań, aby efektywnie przynosiły pozytywne skutki dla stanu i jakości wód.
- Zwrócenie uwagi na konieczność zapewnienia odpowiedniego stanu budowli piętrzących.
- Objęcie kompleksowymi analizami całego cyklu obiegu wody w przemyśle, czyli pobory - zużycie wody - oczyszczanie - zrzut ścieków przemysłowych; oraz odwodnień tam, gdzie są prowadzone (działanie szczególnie istotne dla jcwpd).
- Promocja działań ukierunkowanych na wdrażanie gospodarki o obiegu zamkniętym.
- Na etapie realizacji przedsięwzięć (m.in. z zakresu gospodarki ściekowej) uwzględnianie analiz dotyczących odporności infrastruktury i terenów na zmiany klimatu.

4 Informacja, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione opinie właściwych organów

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy ooś, organ opracowujący projekt dokumentu podlegającego SOOŚ, poddał projekt IIaPGW wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, opiniowaniu przez właściwe organy - w przypadku IIaPGW na obszarze dorzecza Niemna - GDOŚ, PPWIS.

4.1 Opinia Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska

PGW WP otrzymało opinię Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska pismem znak DOOŚ-TSOOŚ.410.24.2021.BW z dnia 25 listopada 2021 r. W tabeli 3 poniżej zestawiono opinię wraz z informacją w jaki sposób PGW WP opracowujący projekt dokumentu wziął ją pod uwagę przed przyjęciem IIaPGW.

Tabela 3 **Opinia Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska wraz z informacją w jaki sposób została wzięta pod uwagę**

L.p.	Opinia - treść	Sposób uwzględnienia opinii	Uzasadnienie sposobu uwzględnienia opinii
1	W treści projektu IIaPGW nie pojawiają się żadne odniesienia do zestawienia kierunkowych inwestycji w gospodarce wodnej lub związanych z wodami (nienumerowany załącznik o nazwie „Zestawienie inwestycji kierunkowych dokument towarzyszący”). Charakter tego załącznika nie jest jasny, dlatego niezbędne jest wyjaśnienie czy wykaz ten traktowany będzie jako integralna część IIaPGW lub też przyjmowany wraz z IIaPGW jako zestawienie towarzyszące. Jeżeli w przedmiotowym załączniku znajdują się przedsięwzięcia planowane do realizacji na terenie dorzecza Niemna to w prognozie konieczne jest przedstawienie oceny oddziaływania tych inwestycji na środowisko, w tym na obszary Natura 2000 oraz cele założone do osiągnięcia dla jednolitych części wód.	Wyjaśnienie	Zestawienie inwestycji kierunkowych stanowi zestawienie informacji o inwestycjach planowanych w obszarze gospodarki wodnej pełniąc rolę wyłącznie materiału dodatkowego, informacyjnego. Nie jest bezpośrednim elementem IIaPGW zgodnie z zakresem określonym w z ustawie Prawo wodne i Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 4 października 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu opracowywania planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy. Zestawienie inwestycji kierunkowych jest dokumentem wtórnym przywołującym inwestycje wskazane w Programie Planowanych Inwestycji (PPI) i aPZRP wraz z informacjami zawartymi w tych dokumentach. Projekt IIaPGW nie wyznacza ram dla realizacji przedsięwzięć wymienionych w „Zestawieniu inwestycji kierunkowych” ani nie przewiduje realizacji takich inwestycji. Te przedsięwzięcia nie są również emanacją celów IIaPGW i nie służą osiągnięciu celów środowiskowych. Z tego powodu ww. przedsięwzięcia nie są przedmiotem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.
2	Potrzeba uwzględnienia celów ochrony dla obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków – w sytuacji obszarów Natura 2000 nieposiadających zatwierdzonych Planów Zadań Ochronnych – w oparciu o tzw. tymczasowe cele ochrony dla gatunków i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 (cele te obowiązują do czasu ustanowienia PZO). Uzupełnienie powinno opierać się o informacje będące w dyspozycji Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska (już udostępnione na stronach internetowych, bądź takie, o udostępnienie których należy się zwrócić do właściwych organów);	Wyjaśnienie	W ramach szeregu prac realizowanych w okresie III cyklu planistycznego przeprowadzone zostały również działania dotyczące ustalenia celów środowiskowych dla jednolitych części wód wraz z opracowaniem rejestru wykazów obszarów chronionych. W wyniku przeprowadzonych analiz określone zostały wymagania w zakresie celów środowiskowych dla obszarów chronionych. Ww. analiza została przeprowadzona dla wszystkich obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, ustanowionych w ustawie o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie, w tym dla obszarów Natura 2000 nieposiadających zatwierdzonych Planów Zadań Ochronnych. W tym celu uwzględniono wymogi ustawowe związane z daną formą ochrony przyrody oraz cel jej ochrony wynikający z aktu utworzenia i ewentualne normy i cele ustalone w ustanowionych dla danego obszaru planach ochronnych, planach zadań ochronnych lub zadaniach ochronnych. Z dokumentów tych wyekstrahowano i zestawiono normy i cele odnoszące się do wód lub warunków wodnych. Wyniki tej analizy są przedstawione w Zał. nr 2 IIaPGW.
3	W myśl zapisów IIaPGW (str. 280) „Krajowy Program Renaturyzacji Wód Powierzchniowych” (dalej: KPRWP) „przewiduje realizację działań ukierunkowanych na rozpoznanie zagrożeń i przyczyn zmian hydromorfologicznych cieków i zbiorników wodnych oraz zaplanowanie działań naprawczych, które pozwolą na osiągnięcie celów środowiskowych dla tych części wód”. Wobec powyższego zasadne jest wyjaśnienie czy w projekcie IIaPGW uwzględniono wszystkie przyjęte w KPRWP działania uznane za konieczne do realizacji na terenie dorzecza Niemna, będące odpowiedzią na zidentyfikowane presje hydromorfologiczne oraz pilne potrzeby poprawy stanu wód powierzchniowych;	Wyjaśnienie	Krajowy program renaturyzacji wód powierzchniowych był punktem wyjścia do opracowania działań dla wód powierzchniowych z zakresu poprawy stanu hydromorfologicznego i biologicznego wód powierzchniowych z uwzględnieniem celów środowiskowych jcwp. KPRWP opracowany w 2019/2020 roku stanowi realizację wymagań RDW, a zawarte w nim działania były odpowiedzią na zidentyfikowane presje hydromorfologiczne (na podstawie danych z 2018 roku), wskazał potrzeby poprawy stanu hydromorfologicznego wód powierzchniowych. W ramach KPRWP wskazano tzw. Obszary Wymagające Renaturyzacji oraz Obszary Priorytetowe, w których działania renaturyzacyjne powinny zostać zrealizowane w pierwszej kolejności, biorąc pod uwagę uwarunkowania środowiskowe i ekonomiczne. W Programie tym każdej jednolitej części wód powierzchniowych (jcwp), która została zaliczona do tych obszarów, przypisano potencjalne zestawy działań renaturyzacyjnych, jednak co należy podkreślić, już wówczas wskazano, że zakres działań w KPRWP, sposób wdrożenia działań, jak i sama lokalizacja działań wymagają doprecyzowania dla każdej jcwp i dalszych szczegółowych analiz w skali lokalnej. Na potrzeby IIaPGW uwzględniono najnowsze dane opracowane w ramach Analiza znaczących oddziaływań antropogenicznych wraz z oceną ich wpływu na stan wód oraz ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych, aktualne wyniki z monitoringu GIOŚ z 2019 roku, wykonano aktualizację bazy danych HYMO zawierającą dane o presjach hydromorfologicznych, w tym budowli piętrzących. Dokonano weryfikacji między innymi obiektów piętrzących wpływających na ciągłość biologiczną i morfologiczną cieków, usuwając z bazy obiekty powtarzające się, uszczegóławiając na podstawie ankietyzacji informację z zakresu wysokości piętrzenia, drożności, skuteczności przepławek itp.. Na podstawie pozyskanych i zweryfikowanych informacji zostały zaplanowane działania ukierunkowane na przywrócenie i określenie problemów związanych z ciągłością biologiczną, z jednoczesnym uwzględnieniem najważniejszych potrzeb ryb dwuśrodowiskowych, gatunków chronionych i klasy wskaźników ichtiologicznych oraz efektywności ekonomicznej szerokich potrzeb udroźnienia cieków. Dodatkowo bardzo szczegółowo uwzględniono działania służące spełnieniu celów środowiskowych dla obszarów chronionych. W zakresie renaturyzacji włączono do zestawu działań dla jcwp rzecznych działania służące poprawie stanu hydromorfologicznego, biologicznego i fizykochemicznego wód z uwzględnieniem możliwości likwidacji presji antropogenicznych zawarte w PZO i PO, oraz działania z tzw. testu restytucji opracowanego w ramach projektu: Przegląd i weryfikacja metodyk wyznaczania silnie zmienionych i sztucznych części wód powierzchniowych wraz ze wstępnym i ostatecznym wyznaczeniem wskazane dla SZCW dla których na podstawie danych GIOŚ zidentyfikowano ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych z uwagi na presje hydromorfologiczne. W przypadku jcwp jeziornych zespół ekspertów pracujący przy KPRWP opracował i uszczegółowił na potrzeby IIaPGW zestawy działań

L.p.	Opinia - treść	Sposób uwzględnienia opinii	Uzasadnienie sposobu uwzględnienia opinii
			<p>możliwe do wdrożenia w tych jcwp, uwzględniając czynniki dodatkowe takie jak zagrożenie suszą, brak przepływu w ciekach zasilających, presje na wody podziemne - związane z lejami depresji, a także stan jakościowy. W wielu przypadkach wskazano konieczność realizacji indywidualnych programów naprawczych dla jezior, w tym programu Renaturyzacji i Rekultywacji. W przypadku indywidualnych programów naprawczych dla jezior należy mieć na uwadze, że poprawa warunków hydromorfologicznych, w tym w szczególności w strefie brzegowej i litoralnej, stanowi kluczowy element tych programów. Są to m.in. strefy buforowe, pozwalające z jednej strony na poprawę stanu hydromorfologicznych, z drugiej stanowiące barierę dla biogenów mogących dostawać się do jeziora ze zlewni. KPRWP wskazywał działania potencjalne bez uwzględnienia powiązań z wodami podziemnymi, których zły stan ilościowy - presje związane np. z poborem wód i odwodnieniem zasadniczo weryfikują możliwość wdrożenia działań renaturyzacyjnych wskazanych w KPRWP. W IIaPGW wypracowano działania z uwzględnieniem powiązań - synergii wód powierzchniowych z wodami podziemnymi. Często bez poprawy stanu wód podziemnych - likwidacji presji na wody podziemne wdrożenia działań renaturyzacyjnych na wodach powierzchniowych będzie nie skuteczne, czyli nie przyniesie poprawy stanu wód. Działania z KPRWP wymagają szczegółowej weryfikacji w zakresie zarówno zakresu, jak i możliwości ich wdrożenia w danej jcwp, w tym oceny możliwości wdrożenia działania, weryfikacji wpływu wdrożenia działań renaturyzacyjnych na ryzyko powodziowe w danej jcwp, a zatem wymagać będą między innymi modelowania hydraulicznego przepływu wód, uwzględnienia potencjalnych działań wpisanych w aktualizowane obecnie aPZRP, a także konsultacji z podmiotami będącymi właścicielami gruntów, czy urządzeń wodnych w obrębie planowanych działań. Uwzględnienie działań dla jcwpd oraz zestawów działań aPGW wynikających z PO/PZO/ZO w celu eliminacji działań powtarzających się. W wyniku dokonanej ponownej weryfikacji w zakresie działań KPRWP, zestawy działań IIaPGW zostały zweryfikowane, uwzględniono częściowo uwagi w zakresie KPRWP zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych. Rozbudowano zestawy działań naprawczych IIaPGW w zakresie likwidacji presji hydromorfologicznych, wskazano dodatkowe działania techniczne mające na celu przywrócenie ciągłości biologicznej cieków, działania techniczne w zakresie renaturyzacji koryta oraz rozszerzono zakres działań nietechnicznych do działań 2- etapowych, obejmujących część analityczną oraz w przypadku, kiedy analizy wykażą negatywny wpływ budowli na ciągłość lub brak skuteczności istniejących urządzeń służących migracji ryb, obejmujący realizację działań technicznych. W zestawach działań II aPGW w celu przywrócenia drożności cieków, przypisano konkretne działania dla konkretnych obiektów, których szczegółowe zestawienie zawiera Załącznik 1 IIaPGW Wykaz działań dla budowli, łącznie zaplanowano 1216 działań technicznych (lub działań nietechnicznych z rozszerzeniem do działań technicznych w przypadku stwierdzonego braku ciągłości) dla 676 jcwp. W IIaPGW łącznie działań technicznych służących poprawie warunków hydromorfologicznych wpisujących się w działania wskazane w KPRWP przypisano dla 1119 jcwp rzecznych oraz dla 129 jcwp jeziornych. W IIaPGW włączono dodatkowo wszystkie działania nakierowane na poprawę i ochronę warunków hydromorfologicznych wód powierzchniowych implementowane z PZO/PO dla obszarów przyrodniczo chronionych - łącznie 7791 działań zaplanowanych w obrębie 1171 jcwp rzecznych oraz 1690 działań w obrębie 295 jcwp jeziornych. Na poziomie krajowym wskazano działanie dla wszystkich jcwp: Prowadzenie prac utrzymaniowych zgodnie z Katalogiem Dobrych Praktyk Robót Hydrotechnicznych i Prac Utrzymaniowych. Dodatkowo dla jcwp zagrożonych, dla których zidentyfikowano presje hydromorfologiczne związane z pracami utrzymaniowymi, wskazano działanie: RWHM_03.01: Rozpoznanie zasadności, a w przypadku jej stwierdzenia wprowadzenie w PZO/PO działań dot. wskazań obejmujących: zakres prac utrzymaniowych (modyfikacja, zaniechanie, prowadzenie prac zgodnie z katalogiem dobrych praktyk prac utrzymaniowych itp.), wprowadzenie modyfikacji renaturyzujących w ramach prac utrzymaniowych wg katalogu KPRWP, poprawę warunków siedliskowych w korycie, odtwarzanie siedlisk w korycie i strefie brzegowej w ramach prac renaturyzacyjnych wg KPRWP (zgodnie z celami środowiskowymi dla obszaru chronionego, adekwatnie do natężenia istniejącej presji). Ograniczono działanie do nietechnicznego, ponieważ wprowadzenie renaturyzacji przez prace utrzymaniowe wymaga szczegółowych ocen wpływu na cele środowiskowe oraz przedmioty ochrony. Na poziomie krajowym dla wszystkich jcwp wskazano działanie: Ustalenie przepływów hydrobiologicznych dla jcwp z uwzględnieniem celów środowiskowych wskazanych dla obszarów przyrodniczych, po uwagach zgłoszonych w toku konsultacji doprecyzowano nazwę działania krajowego i brzmi aktualnie: Ustalenie przepływów środowiskowych wymaganych do osiągnięcia celów środowiskowych jcwp.</p>
4	<p>Ujęty w IIaPGW wskaźnik liczby prac z danej kategorii wykonanych w ramach PUW nie dostarcza informacji o ich oddziaływaniu na cele środowiskowe jednolitych części wód, a w szczególności na cele wyznaczone dla obszarów chronionych. W raporcie z prowadzenia prac utrzymaniowych (stanowiącym część IIaPGW; rozdział 13.8.3.) powinny w znaleźć się dane o rodzajach prac prowadzonych na obszarach chronionych. Zgodnie z art. 118 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098), zgłoszenia regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska wymaga prowadzenie na obszarach form ochrony przyrody prac wymienionych w art. 227 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne. Ponadto w zgłoszeniu określa się: lokalizację, rodzaj, zakres, sposób</p>	Wyjaśnienie	<p>Zgodnie ze wskazaniem w uwadze w katalogu działań krajowych aPWŚK zaplanowano działanie polegające na «opracowaniu dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania». Działanie to zostało zrealizowane w 2019 roku, na zlecenie Ministerstwa Środowiska kierującego wówczas działem gospodarki wodnej w Polsce, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020. Katalog dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania włączony został do IIaPGW do katalogu działań krajowych jako działanie wskazane obligatoryjnie dla wszystkich jcwp: Prowadzenie prac utrzymaniowych zgodnie z Katalogiem dobrych praktyk prac utrzymaniowych i robót hydrotechnicznych, dodatkowo wskazano także działanie: Zakaz prac utrzymaniowych negatywnie wpływających na cele środowiskowe na jcwp zlokalizowanych na ciekach znajdujących się na terenach: parków narodowych, rezerwatów przyrody oraz w obszarach Natura 2000, za wyjątkiem działań na terenach zabudowanych. IIaPGW wykorzystuje i prezentuje dostępne dane dotyczące poszczególnych zagadnień. W przypadku prac utrzymaniowych dokumentem stanowiącym jednocześnie 'bazę danych' w zakresie prac utrzymaniowych stanowią PUW. Wszystkie dostępne informacje w tym zakresie zostały wykorzystane w IIaPGW. Zakres prezentowanych danych i informacji w IIaPGW określony ustawą pr.w. (tekst jednolity Dz.U. z 2021 r. poz. 624 z późn. zm.) oraz rozporządzeniem w sprawie szczegółowego zakresu opracowywania planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (Dz.U. z 2019 r. poz. 2150) wskazuje konieczność prezentacji w IIaPGW informacji o sposobie prowadzenia działań polegających na utrzymywaniu wód, uwzględniających cele środowiskowe określone w art. 56, art. 57, art. 59 oraz w art. 61 ustawy pr.w. (rozdział 13.8 IIaPGW). Jednym z podrozdziałów (13.8.3) jest raport ze zrealizowanych prac na przykładzie 2019 roku, który przedstawia podsumowanie informacji na podstawie PUW wskazując kategorie realizowanych działań na obszarach administrowanych przez poszczególne RZGW. Dane wskazywane w uwadze nie są uwzględniane w PUW, a tym samym nie było możliwości ich uwzględnienia na etapie opracowywania IIaPGW. Zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz dobrymi praktykami realizacja prac utrzymaniowych nie</p>

L.p.	Opinia - treść	Sposób uwzględnienia opinii	Uzasadnienie sposobu uwzględnienia opinii
	i termin prowadzenia działań oraz, jeżeli jest to możliwe, także termin i zakres działań objętych zgłoszeniem, prowadzonych w przeszłości na obszarze, którego dotyczy zgłoszenie – zatem informacje takie są dostępne. W związku z powyższym, w IIaPGW powinny znaleźć się bardziej szczegółowe informacje dotyczące zakresu i rodzaju prac prowadzonych na obszarach chronionych w ramach planów utrzymania wód, szczególnie związane z wdrażaniem ww. dobrych praktyk;		mogłaby być realizowana w przypadku ich negatywnego oddziaływania w tym na cele środowiskowe jcw, co potwierdzone jest na etapie przygotowania i realizacji poszczególnych prac a nie dokumentów strategicznych poziomu krajowego.
5	Budząca wątpliwości jest treść tzw. „Erraty 1” związana z obszarami przeznaczonymi do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, a wprowadzona z uwagi na wejście w życie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 maja 2021 r. w sprawie określenia gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym oraz obszarów przeznaczonych do ochrony tych gatunków (Dz. U. z 2021 r., poz. 896). Zapewnienie swobodnej migracji zwierząt wodnych w wymienionych w rozporządzeniu wodach staje się celem środowiskowym, jednak zapisy załączników „Erraty 1” przewidują, że działania te będą głównie ograniczać się do weryfikacji istnienia presji, pomijając planowanie działań mających na celu zniesienie tych presji.	Wyjaśnienie	<p>Sposób uwzględnienia w IIaPGW rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 maja 2021 r. w sprawie określenia gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym oraz obszarów przeznaczonych do ochrony tych gatunków (Dz. U. z 2021 r., poz. 896) zaprezentowany został w formie errat stanowiących element konsultowanych projektów IIaPGW (erraty wskazują w przejrzysty sposób zmiany dokonywane w projektach IIaPGW, poprzez zdefiniowanie miejsca i rodzaju dokonywanej zmiany). Erraty podane zostały do publicznej wiadomości w dniu 30.09.2021 r. Zgodnie z treścią errat dot. rozporządzenia w sprawie określenia gatunków zwierząt wodnych (...) wynikające z rozporządzenia zmiany w zakresie rejestru wykazów obszarów chronionych stanowiły element niezbędny do uwzględnienia w IIaPGW dla obszarów dorzeczy Wisły, Odry, Pregoty oraz Niemna w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> •prezentacji wykazu obszarów przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, •aktualizacji / uzupełnienia celów środowiskowych jcw o cele wynikające z istnienia obszarów przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, •aktualizacji / uzupełnienia zestawów działań w przypadku jcw w obrębie których występują obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym i konieczne jest zaprojektowanie działań dla zapewnienia drożności cieków. <p>Dla jcwp wyznaczonych jako obszary przeznaczone do ochrony gatunków o znaczeniu gospodarczym działania przypisano zgodnie z przyjętą metodyką przypisywania działań z zakresu drożności. Bazowała ona na posiadanych informacjach na temat budowli poprzecznych. W przypadku braku informacji na temat obiektów wskazywano działania RWHM_02.06, ze względu na brak możliwości zidentyfikowania dokładnego wpływu obiektu na ciągłość biologiczną. Niemniej, w wyniku uwag zgłoszonych na etapie konsultacji społecznych rozszerzono zakres dwóch działań nietechnicznych: RWHM_02.06 (Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe jcwp, analiza możliwości wdrożenia działań zapewniających ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych. Realizacja działań zgodnie z przeprowadzoną analizą. Wykaz budowli objętych działaniem zamieszczono w Zał. 1 Wykaz działań dla budowli) i RWHM_02.08 (Monitoring skuteczności istniejących urządzeń do migracji ryb w celu weryfikacji prawidłowego funkcjonowania tych urządzeń. W przypadku stwierdzenia negatywnego wpływu budowli na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe jcwp, analiza możliwości wdrożenia działań zapewniających ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych. Realizacja działań zgodnie z przeprowadzoną analizą. Monitoring należy wykonać co najmniej raz w ciągu cyklu planistycznego. Wykaz budowli objętych działaniem zamieszczono w Zał. 1 Wykaz działań dla budowli.). W obu przypadkach wskazano możliwość rozszerzenia w zakresie realizacji działań technicznych, po wykonaniu odpowiednio oceny wpływu budowli na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe, oraz monitoringu urządzeń do migracji ryb. Działania RWHM_02.06 i RWHM_02.08 są więc obecnie działaniami typu technicznego/nietechnicznego. Zweryfikowano i poprawiono rozbieżności pomiędzy załącznikami Erraty. Dla jcwp z przypisanym celem środowiskowym w zakresie drożności innym niż "zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D", usunięto komentarz „jeśli z monitoringu wynikać będzie, że dana JCW nie była istotnym miejscem występowania gatunków dwuśrodowiskowych (brak gatunków historycznie) – to nie podlega ona ocenie wskaźnika D i cel środowiskowy dla drożności uznaje się wówczas za spełniony. Zmiany zaprezentowane w formie errat uwzględnione zostały w ostatecznej wersji IIaPGW po konsultacjach społecznych.</p>
6	przedłożona dokumentacja jest nadmiernie rozbudowana i zawiera dużo nieadekwatnych treści, co poważnie utrudnia jej analizę;	Wyjaśnienie	Zawartość i stopień szczegółowości Prognozy z jednej strony determinują zapisy samej ustawy ooś, z drugiej zaś uzgodnienia z organami oraz przede wszystkim struktura i zawartość ocenianego dokumentu. W praktyce SOOŚ dominują dwa modele oceny różniące się zasadniczo stopniem szczegółowości prowadzonych analiz. Model oceny baseline-led oraz objective-led (United Nations - Strategic Environmental Assessment Course Module. Pierwszy model oceny wzorowany jest bezpośrednio na inwestycyjnej procedurze oceny oddziaływania na środowisko. Przy zastosowaniu tego podejścia ocenie poddaje się bezpośrednie oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć na środowisko. Metoda sprawdza się w przypadku dokumentów wytyczających nie tylko ramy realizacji przykładowych inwestycji, ale odnoszących się w treści do konkretnych określonych inwestycji mających na etapie oceny określoną lokalizację oraz określony przybliżony kształt i zasięg. Drugi model oceny stanowi model oparty na brytyjskich doświadczeniach z oceną polityk (policy appraisal). Najważniejszą rolę w tym modelu odgrywa identyfikacja celów samego dokumentu, skutków ich realizacji i ocena czy kwestie środowiskowe zostały w nich należycie ujęte - nie zaś bezpośrednie oddziaływanie poszczególnych inwestycji na środowisko. Model sprawdza się w ocenie dokumentów, które nie wyznaczają ram realizacji poszczególnych przedsięwzięć, a jedynie nakreślają kierunki rozwoju różnych procesów w sferze społecznej, gospodarczej, prawnej lub środowiskowej. Jest to model dedykowany do oceny dokumentu, w którym identyfikowane są głównie obszary i działania, a planowane

L.p.	Opinia - treść	Sposób uwzględnienia opinii	Uzasadnienie sposobu uwzględnienia opinii
			<p>przykładowe projekty nie mają konkretnych lokalizacji oraz gdy nie ma wyznaczonych terminów realizacji tych projektów, ani rozwiązań technicznych ich realizacji. Z uwagi na dwojaki charakter działań ujętych w katalogach działań za najbardziej uzasadnione uznano przyjęcie hybrydowego modelu oceny, łączącego elementy ww. metod. Działania ujęte w katalogu działań krajowych stanowią zbiór wytycznych i regulacji o charakterze formalno-prawnym o zasięgu ogólnokrajowym i znajdują zastosowanie w stosunku do każdej kategorii wód, bez względu na rodzaj presji czy uwarunkowania danej jcw. Działania te poprzez swoją skalę przestrzenną realizują z góry określony cel jakim jest uzyskanie efektu poprzez „masową” realizację w skali makro głównego celu wszystkich części wód, tj. utrzymania ich dobrego stanu / potencjału oraz nie pogarszaniu go w cyklu planistycznym 2022-2027. W stosunku do tych działań, jak również grupy działań tzw. nietechnicznych wpisanych do katalogu działań dedykowanych poszczególnym kategoriom wód, z uwagi na ich nieinwestycyjny charakter i/lub brak możliwości doprecyzowania miejsca, czasu czy technologii ich realizacji - zastosowanie modelu oceny baseline-led okazało się technicznie niewykonalne. W przypadku tych inwestycji ocena w Prognozie bazowała na eksperckiej ocenie sposobu i stopnia ujęcia kwestii środowiskowych oraz identyfikacji charakteru (pozytywne/negatywne) spodziewanych/oczekiwanych skutków środowiskowych ich wdrożenia. Z drugiej strony w projekcie IIaPGW zaproponowano działania ujęte w zestawy działań dedykowane konkretnym jcw. Służą one nie tylko utrzymaniu dobrego stanu / potencjału, ale są przeznaczone do minimalizacji obserwowanych konkretnych presji oraz kierunkowej poprawy stanu / potencjału danej jcw, oraz mają zastosowanie dla tych jcw, które zostały wskazane jako zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych lub cele te będą obniżone wskutek derogacji. Wśród nich są działania o charakterze technicznym, pod którymi kryje się realizacja konkretnych typów inwestycji, w wielu przypadkach przedsięwzięć dookreślonych względem miejsca i co najmniej horyzontu czasowego ich planowanej realizacji. Co więcej w dużej mierze są to działania „zaciągnięte” z innych dokumentów strategicznych odpowiadające celom IIaPGW (aPZRP, PPSS, czy VIaKPOŚK) poddanych już procedurze SOOŚ i ocenionych. Stwarza to możliwość przeanalizowania na generalnie większym poziomie szczegółowości: wpływu działań na środowisko; identyfikacji oddziaływań ich charakteru i skali; czy wskazania miejsc potencjalnych kolizji przyrodniczo-przestrzennych. Przy czym w myśl art. 52 ust. 2 ustawy o oś analizie te zostaną przeprowadzone przy uwzględnieniu informacji zawartych w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych dokumentów powiązanych z projektem IIaPGW. W związku z dokonaną zmianą ‘roli’ Wykazu Inwestycji i Działań (załącznik nr 6 do IIaPGW) w zakresie przygotowania przedsięwzięć w nim uwzględnionych (funkcja sprawozdawcza Wykazu o wydanych w przeszłości zgodach administracyjnych na realizację przedsięwzięć w nim uwzględnionych, nie mająca na celu potwierdzenia negatywnego oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć). W załączniku nr 6 do projektu IIaPGW zestawiono przedsięwzięcia, które w przeszłości były objęte (gdy było to wymagane) SOOŚ oraz postępowaniami w sprawie oceny oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko przed wydaniem przez właściwy organ decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub innej. Z uwagi na dużą liczbę działań zawartych w projektach IIaPGW, dla potrzeb oceny ich wpływu na środowisko zastosowana została ich typologizacja i agregacja w odpowiednie grupy/kategorie. Prezentacja wyników oraz wniosków w Prognozie OOŚ przedstawiona została w odniesieniu do skategoryzowanych grup działań/inwestycji o porównywalnym charakterze w kontekście rodzaju presji oraz skali oddziaływania. Ocena potencjalnego wpływu realizacji postanowień dokumentu, z uwzględnieniem oddziaływań zarówno negatywnych, jak i pozytywnych, odniesiona została do poszczególnych komponentów środowiska. Analizie i ocenie poddana została również spójność projektów IIaPGW z dokumentami strategicznymi i planistycznymi odnoszącymi się do środowiska, obowiązującymi zarówno na szczeblu krajowym, jak i unijnym. Projekt IIaPGW nie wyznacza ram dla realizacji „przedsięwzięć o możliwych niekorzystnych konsekwencjach dla środowiska” ani nie przewiduje realizacji takich inwestycji. Podkreśla się, że inwestycje wymienione w „Wykazie Inwestycji i Działań” nie są wyrazem realizacji IIaPGW – Wykaz ten pełni wyłącznie funkcję sprawozdawczą na temat już ustanowionych (w aPGW z 2016 r. oraz w ramach decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydanych z zastosowaniem przesłanek) odstępstwa, o których mowa w art. 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz art. 68 ustawy Prawo wodne. Projekt IIaPGW nie ustanawia odstępstw dla nowych działań i inwestycji. Zastosowany układ dokumentu Prognozy z uwagi na specyfikę IIaPGW i zależności ekosystemowe przyjmuje dla wszystkich obszarów dorzeczy wskazanie informacji od ogółu do szczegółu. W związku z tym w Prognozie dla Niemna zawarto zarówno informacje ogólne o stanie środowiska, a następnie informacje, które dotyczą tylko analizowanego dorzecza. Pozwala to na zachowanie spójności pomiędzy poszczególnymi obszarami dorzeczy oraz umożliwienie prezentacji odbiorcy całościowej informacji dotyczącej zagadnień prognozowanych oddziaływań projektowanych działań w zakresie planowania gospodarowania wodami dla każdego z obszarów dorzeczy odrębnie, ale jednak stanowiąc element całościowego systemu gospodarowania wodami w Polsce.</p>
7	<p>podejściem nieprawidłowym jest przedstawianie nowych treści jako tzw. „errat”, bowiem errata służy do zestawienia błędów ostatecznie ustalonej wersji opracowania, nie zaś do dodawania kolejnych informacji i wynikających z nich zmian w procedowanym projekcie dokumentu (wersji nieostatecznej).</p>	Wyjaśnienie	<p>Z uwagi na dokonane w trakcie trwających konsultacji społecznych, zmiany przepisów prawa oraz istotne zmiany projektu dokumentu stanowiącego materiał źródłowy do projektów IIaPGW, których uwzględnienie nie było możliwe przed podaniem projektów IIaPGW do konsultacji społecznych, podjęte zostały działania dla zapewnienia społeczeństwu informacji o dokonywanych zmianach w projektach IIaPGW, jeszcze w okresie konsultacji społecznych. Dokonane zmiany w projekcie IIaPGW związane były z wejściem w życie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 maja 2021 r. w sprawie określenia gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym oraz obszarów przeznaczonych do ochrony tych gatunków (Dz.U. 2021 r. poz. 896) oraz zmianach projektu szóstej aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (VIaKPOŚK) w wersji z dnia 30.08.2021 r. Zarówno nowy akt prawny, jak i projekt VIaKPOŚK stanowią dokumenty, których ustalenia uwzględniane są w projektach IIaPGW. Oba ww. dokumenty procedowane były niezależnie od projektów IIaPGW (tj. procedura legislacyjna przyjęcia rozporządzenia oraz konsultacje społeczne projektu VIaKPOŚK) w związku z tym nie stanowią one nowych, niedostępnych dla społeczeństwa dokumentów, w rozumieniu prezentowania ich ustaleń po raz pierwszy w projektach IIaPGW. Zmiany, o których mowa powyżej włączone zostały w formie errat stanowiących element konsultowanych projektów IIaPGW (są to dokumenty wskazujące w przejrzysty sposób zmiany dokonywane w projektach IIaPGW, poprzez zdefiniowanie miejsca i rodzaju dokonywanej zmiany). Erraty podane zostały do publicznej wiadomości w dniu 30.09.2021 r.</p>

L.p.	Opinia - treść	Sposób uwzględnienia opinii	Uzasadnienie sposobu uwzględnienia opinii
8	<p>W przypadku „katalogów i zestawów działań”, które stanowią „przedmiot analiz ocennych w Prognozie” (str. 27) przedstawiono informacje ogólne dotyczące wybranych skutków, które mogą być generowane przez przyjęte do wdrożenia kategorie działań (rozdział 5). Ponadto, w załącznikach do prognozy zestawiono szczegółowsze dane dotyczące poszczególnych kategorii działań. Zgodnie z załącznikami do prognozy, zarówno w przypadku jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych (RW) jak i jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych (LW) dla żadnego z zestawów działań w wyniku oceny eksperckiej nie zidentyfikowano „spodziewanego wpływu negatywnego” na różnorodność biologiczną. Przewidywany jest natomiast „wpływ niejednoznaczny” (przez co należy rozumieć wpływ negatywny w fazie realizacji inwestycji oraz wpływ pozytywny w fazie jej eksploatacji). W załączniku „01_Zestaw_dzialan_RW_ODNiemen” wpływ niejednoznaczny przyporządkowano kategoriom działań: Zapewnienie ciągłości biologicznej rzek i potoków oraz Gospodarka ściekowa. W załączniku „02_Zestaw_dzialan_LW_ODNiemen” wpływ niejednoznaczny przyporządkowano tylko kategorii Gospodarka ściekowa.</p> <p>Powyższe informacje wynikające z załączników nie są spójne z treścią prognozy (str. 199-200), w której wpływ niejednoznaczny jest omawiany tylko w kontekście kategorii Gospodarka ściekowa - „W odniesieniu do jcwp RW i LW w obszarze dorzecza Niemna niejednoznaczny wpływ na bioróżnorodność mają działania z kategorii Gospodarka ściekowa. Planowane działania obejmują realizację Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych w aglomeracjach Sejny i Suwałki (budowa, sieci kanalizacyjnej, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków) i gospodarkę ściekową w obszarach niezurbanizowanych”.</p> <p>W przypadku kategorii Zapewnienie ciągłości biologicznej rzek i potoków, przedstawione w prognozie informacje są niespójne „(...) wśród działań, które zakwalifikowano do grupy oddziałujących potencjalnie pozytywnie na bioróżnorodność, faunę i florę zidentyfikowano działania dotyczące przebudowy budowli poprzecznych (obniżenie progów, budowa przepławek, inne sposoby przebudowy budowli umożliwiające migrację ryb zgodnie z wynikami uprzednio wykonanej analizy) w kategorii Zapewnienie</p>	Uwzględniono	<p>Uwagę uwzględniono i uspojniono załącznik „B.5. 01_Zestaw_dzialan_RW_ODNiemen” oraz „C.2 Ocena wpływu na obszary chronione - tabela ocenna” z tekstem Prognozy. Ocenę wpływu kategorii działań: Zapewnienie ciągłości biologicznej rzek i potoków na bioróżnorodność przyjęto, zgodnie z załącznikiem „B.5 01_Zestaw_dzialan_RW_ODNiemen” jako niejednoznaczną. Działania te na etapie realizacji mogą powodować oddziaływania typowe dla etapu prac budowlanych. W przypadku prowadzenia prac w korycie możliwy jest również chwilowy wzrost koncentracji zawiesiny w wodach. Docelowo korzyści środowiskowe płynące z realizacji działań polegających na przywróceniu ciągłości biologicznej cieków będą bardzo wysokie, nie tylko z uwagi na poprawę struktury i funkcji siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków, ale również na ogólny wzrost różnorodności biologicznej. Wpływ pośredni długoterminowy będzie obejmował również zwiększenie funkcjonalności korytarzy ekologicznych oraz poprawę warunków migracji ichtiofauny, poprawę struktury i funkcji siedlisk przyrodniczych i gatunków zależnych od wód, w tym przedmiotów ochrony obszarów chronionych, przywrócenie lub częściowe przywrócenie ciągłości biologicznej, wzrost różnorodności biologicznej. Tekst Prognozy uspojniono także z załącznikiem „C.2 Ocena wpływu na obszary chronione - tabela ocenna” w zakresie wpływu kategorii działań „Zapewnienie ciągłości biologicznej rzek” na formy ochrony przyrody. Wykonano w tekście podsumowanie analizy oddziaływania na formy ochrony przyrody, jako że wpływ kategorii działań „Zapewnienie ciągłości biologicznej rzek” oceniono zgodnie z załącznikami jako niejednoznaczny. Działania o wpływie mieszanym potencjalnie negatywnym nieznaczającym/potencjalnie pozytywnym będą realizowane w zasięgu i w sąsiedztwie 1 parku narodowego, 7 obszarów Natura 2000, 4 rezerwatów przyrody, 1 park krajobrazowy, 2 OCHK i 3 użytków ekologicznych.</p> <p>Uzupełniono podsumowanie rozdziału 5.3.2 w celu jasnego przedstawienia wykonanej oceny wpływ na przyrodę: „W wyniku oceny stwierdzono, że zestawy działań będą generować generalnie pozytywne oddziaływania na komponent ze względu na poprawę stanu siedlisk i siedlisk gatunków. Potencjalnie pozytywny wpływ na cele i przedmiot ochrony oraz stan i funkcjonowanie tych obszarów będzie miał charakter pośredni/wtórny, długoterminowy i stały, wynikający z poprawy jakości odprowadzanych ścieków, likwidacji źródeł zanieczyszczeń, przywracania ciągłości biologicznej cieków, tworzeniu stref buforowych wokół jezior.</p> <p>W przypadku 18 obszarów chronionych stwierdzono możliwość wystąpienia wpływu niejednoznacznego.</p> <p>Analizując potencjalny niejednoznaczny wpływ (tj. potencjalnie negatywny) na bioróżnorodność oraz na obszary chronione oraz na chronione gatunki i siedliska w pierwszej kolejności odniesiono się do działań technicznych planowanych w obrębie dorzecza. Spośród 11 kategorii działań zaproponowanych w dorzeczu Niemna tj.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Gospodarka ściekowa 2. Poprawa warunków dla obszarów chronionych 3. Edukacja i informacja 4. Ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa 5. Redukcja emisji i zrzutów substancji priorytetowych 6. Weryfikacja programu ochrony środowiska 7. Zapewnienie ciągłości biologicznej rzek i potoków 8. Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków 9. Zapewnienie ciągłości biologicznej i morfologicznej rzek i potoków 10. Kształtowanie stosunków wodnych w zlewni jcwp 11. Kształtowanie stref buforowych <p>jedynie w czterech kategoriach planowane są działania o charakterze technicznym. Są to następujące kategorie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gospodarka ściekowa - Poprawa warunków dla obszarów chronionych - Zapewnienie ciągłości biologicznej rzek i potoków - Kształtowanie stref buforowych <p>Następnie ww. 4 kategorie analizowano pod kątem charakteru zaplanowanych działań w celu określenia, czy mogą one powodować negatywny wpływ na bioróżnorodność, obszary chronione oraz siedliska i gatunki chronione zależne od wód – ocena ta zawarta została w załączniku C3. W wyniku przeprowadzonych pogłębionych analiz z uwzględnieniem gatunków i siedlisk zależnych od wód stwierdzono, że potencjalne negatywne oddziaływania mogą dotyczyć jedynie dwóch kategorii tj:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gospodarka ściekowa, - Zapewnienie ciągłości biologicznej rzek i potoków. <p>Planowane działania z kategorii Gospodarka ściekowa obejmują realizację Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych w aglomeracjach Sejny i Suwałki (budowa, sieci kanalizacyjnej, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków) i gospodarkę ściekową w obszarach niezurbanizowanych. Wpływ kierunku działań oceniono jako niejednoznaczny.</p>

L.p.	Opinia - treść	Sposób uwzględnienia opinii	Uzasadnienie sposobu uwzględnienia opinii
	<p>ciągłości biologicznej rzek i potoków. Działania te na etapie realizacji mogą powodować oddziaływania mieszane PN/PK, typowe dla etapu prac budowlanych, takie jak niszczenie pokrywy roślinnej i siedlisk gatunków oraz płoszenie i niepokojenie zwierząt w miejscach realizacji prac, a także zwiększenie podatności na ekspansję inwazyjnych gatunków roślin po zakończeniu prac. Powyższe działania finalnie oceniono jako potencjalnie korzystne (...)”.</p> <p>Podsumowując, należy ujednolicić treść prognozy z zawartością załączników w zakresie rodzaju oddziaływań, które mogą być powodowane przez działania z kategorii Zapewnienie ciągłości biologicznej rzek i potoków (wskazana jest również weryfikacja tej kwestii w prognozach dla pozostałych dorzeczy). Może to wpłynąć na konieczność dokonania dalszych uzupełnień w prognozie, jako że pomimo deklaracji: „W obszarze dorzecza Niemna pogłębionej analizie oddziaływania na formy ochrony przyrody zostały poddane wszystkie zestawy działań, których wpływ oceniono jako niejednoznaczny (...)”, pogłębionym analizom poddano tylko działania z kategorii Gospodarka ściekowa. Należy zwrócić uwagę, że Autorzy prognozy ocenili, że w obszarze dorzecza Niemna wpływ na obszary chronione mogą mieć następujące inwestycje: Budowa sieci kanalizacyjnej w mieście Sejny; Modernizacja oczyszczalni ścieków w aglomeracji Sejny w celu poprawy jakości odprowadzanych ścieków; Modernizacja sieci kanalizacyjnej w gminie Suwałki; Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w aglomeracji Suwałki w celu poprawy jakości odprowadzanych ścieków; Uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami. Potencjalne oddziaływania mogą dotyczyć 1 Parku Narodowego, 4 rezerwatów przyrody, 1 Parku Krajobrazowego, 7 obszarów Natura 2000, 3 obszarów chronionego krajobrazu oraz 3 użytków ekologicznych.</p>		<p>Oddziaływanie fazy eksploatacji związane z realizacją powyższych działań będzie przede wszystkim pozytywne, pośrednie, długoterminowe i stałe, ponieważ wpłynie na poprawę jakości odprowadzanych ścieków oraz zwiększy ilość oczyszczanych ścieków, co pozytywnie wpłynie na strukturę i funkcje siedlisk przyrodniczych i gatunków zależnych od wód, w tym przedmiotów ochrony obszarów chronionych, a także przyczyni się do redukcji procesów eutrofizacji siedlisk.</p> <p>Niejednoznaczność oddziaływań omawianej grupy działań wiąże się z możliwością wystąpienia negatywnych oddziaływań wynikających z samej realizacji planowanych działań. Wprowadzenie infrastruktury technicznej (głównie w przypadku budowy, w mniejszym stopniu w przypadku rozbudowy) stwarza ryzyko niszczenia pokrywy roślinnej i siedlisk gatunków oraz płoszenia i niepokojenia zwierząt w miejscach realizacji prac; jednak oddziaływania te oceniono jako krótkoterminowe i chwilowe. Oddziaływania pośrednie niekorzystne: po zakończeniu prac dotyczyć mogą zwiększenia podatności na ekspansję inwazyjnych gatunków roślin. Poprawa stanu środowiska wodnego i siedlisk będzie wynikiem braku zrzutu do wód i do ziemi nieoczyszczonych ścieków, a oddziaływania negatywne w stosunku do siedlisk i gatunków roślin i zwierząt wystąpią lokalnie w punkcie zrzutu oczyszczonych ścieków.</p> <p>W obszarze dorzecza Niemna działania z kategorii Zapewnienie ciągłości biologicznej rzek i potoków zakwalifikowano do grupy oddziałujących niejednoznacznie na bioróżnorodność, faunę i florę (działania dotyczące przebudowy budowli poprzecznych t.j. obniżenie progów, budowa przepławek, inne sposoby przebudowy budowli umożliwiające migrację ryb zgodnie z wynikami uprzednio wykonanej analizy). Działania te na etapie realizacji mogą powodować oddziaływania typowe dla etapu prac budowlanych, takie jak niszczenie pokrywy roślinnej i siedlisk gatunków oraz płoszenie i niepokojenie zwierząt w miejscach realizacji prac, a także zwiększenie podatności na ekspansję inwazyjnych gatunków roślin po zakończeniu prac. W przypadku prowadzenia prac w korycie możliwy jest również chwilowy wzrost koncentracji zawiesiny w wodach. Mimo potencjalnie negatywnych oddziaływań nieznaczących etapu realizacji możliwych do minimalizacji z wykorzystaniem standardowych metod, korzyści środowiskowe płynące z realizacji działań polegających na przywróceniu ciągłości biologicznej cieków będą bardzo wysokie, nie tylko z uwagi na poprawę struktury i funkcji siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków, ale również na ogólny wzrost różnorodności biologicznej.</p> <p>Podsumowując, wpływ niejednoznaczny zidentyfikowano jedynie w fazie budowy i jedynie w przypadku działań za zakresu gospodarki ściekowej (działania z projektu VIaKPOŚK) - dotyczy RW i LW oraz działań związanych z udrażnianiem rzek i potoków w celu odtworzenia ciągłości biologicznej – dotyczy tylko RW.”</p>
9	<p>Wpływ działań z kategorii Gospodarka ściekowa oceniono jako negatywny nieznaczący i ograniczony do etapu realizacji (str. 204). Według Autorów prognozy wdrożenie tych działań „nie wpłynie na integralność obszarów Natura 2000 i powiązania z innymi obszarami i korytarze ekologiczne, a także nie osłabi funkcjonalności korytarzy ekologicznych pełnionych przez obszary chronionego krajobrazu”. W ocenie tut. Organu konieczna jest weryfikacja tych wniosków w</p>	Uwzględniono	<p>Zgodnie z przyjętą metodyką ocenę ryzyka wystąpienia oddziaływań skumulowanych przeprowadzono na poziomie strategicznym. Zgodnie z przyjętymi w Prognozie założeniami metodycznymi wykorzystano w niej dostępne autorom w okresie jej opracowania informacje o oddziaływaniach wynikających z działań wytyczanych przez powiązane dokumenty strategiczne, w tym projektu VIaKPOŚK. W tym celu dokonano analizy wniosków z dostępnej podczas dokonywania analizy prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu tego dokumentu.</p> <p>W dorzeczu Niemna działania w zakresie techniczne obejmujące budowę i modernizację sieci kanalizacyjnej są działaniami technicznymi z kategorii gospodarka ściekowa i są planowane do realizacji w wyniku realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych oraz w ramach działań planowanych przez jednostki samorządu terytorialnego.</p> <p>Prognoza jest dokumentem strategicznym, z definicji realizowanym na pewnym poziomie generalizacji. Na ten moment nie znamy szczegółowej lokalizacji i zakresu planowanych do modernizacji lub realizacji sieci kanalizacyjnych. Szczegółowe analizy uwzględniające wpływ na warunki gruntowo-wodne, siedliska, gatunki i przedmioty</p>

L.p.	Opinia - treść	Sposób uwzględnienia opinii	Uzasadnienie sposobu uwzględnienia opinii
	<p>oparciu o zapisy prognozy dla projektu VI aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych oraz wydane w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko opinie (z 28 grudnia 2020 r., znak: DOOŚ-TSOOŚ.410.15.2020.BW/MR oraz opinia uzupełniająca z 11 października 2021 r., znak: DOOŚ-TSOOŚ.410.15.2020.2.BW/MR). W opiniach tych Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska wyraził zastrzeżenia dotyczące przeprowadzenia niedostatecznej analizy oddziaływania budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnej na środowisko. Ponadto opinia z 28 grudnia 2020 r. zawiera następującą uwagę (podtrzymaną w opinii uzupełniającej) „Nie można także zgodzić się z wnioskiem, jakoby budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej powodowała tylko >>krótkotrwałą, negatywny wpływ, który będzie miał miejsce na etapie budowy inwestycji i będą to oddziaływania o charakterze chwilowym bądź krótkoterminowym i ustąpią po zakończeniu prac budowlanych<<. Realizacja sieci kanalizacyjnej w terenie istotnym dla obiegu wody w ekosystemie może stanowić znaczący negatywny wpływ na lokalny ekosystem.</p> <p>Analizy w tym zakresie należy bezwzględnie uzupełnić i uwzględnić oddziaływanie realizacji sieci kanalizacyjnej na środowisko, w tym zwłaszcza na zasoby wodne płytko położone oraz siedliska (w szczególności torfowiska) i gatunki, w tym przedmioty ochrony form ochrony przyrody przecinanych przez projektowaną infrastrukturę liniową”. Konieczna jest zatem ponowna weryfikacja czy realizacja działań polegających na budowie i modernizacji sieci kanalizacji sanitarnej nie spowodują znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000. Jest to kwestia newralgiczna w świetle możliwości przyjęcia projektu IIaPGW.</p> <p>Należy tu podkreślić, że fakt ujęcia inwestycji w innym, przyjętym już dokumencie, nie znosi obowiązku przedstawienia informacji niezbędnych w związku ze strategiczną oceną oddziaływania tego przedsięwzięcia na środowisko w ramach aktualnie opracowywanego dokumentu. Rolą Autorów prognozy jest dostarczenie kompletu danych w zakresie oddziaływania na środowisko, w tym tych umożliwiających rozstrzygnięcie związane z możliwością przyjęcia projektu dokumentu, o którym mowa w art. 55 ust. 2 ustawy ooś. Nawiązując do cytowania uprzednio przygotowanych prognoz oddziaływania na środowisko, szczególnie trzeba zaznaczyć, że sam fakt poddania projektu dokumentu</p>		<p>ochrony będą możliwe do przeprowadzenia na etapie oceny oddziaływania na środowisko konkretnego przedsięwzięcia, kiedy będzie znana lokalizacja oraz zakres inwestycji. W niniejszej Prognozie wpływ działań obejmujących budowę i modernizację sieci kanalizacyjnej na bioróżnorodność został zdefiniowany jako niejednoznaczny, co oznacza wpływ zarówno negatywny (w fazie realizacji) jak i pozytywny (w fazie eksploatacji).</p> <p>Uzupełniono rozdział 6 o podsumowanie: "Kumulacja pozytywnych oddziaływań dokumentów strategicznych i operacyjno-wdrożeniowych z IIaPGW wykonana została w skali poszczególnych jcw w fazie przygotowywania zestawów działań. Zostały one dobrane w taki sposób, żeby w jak największym stopniu uzyskać efekt osiągnięcia celów środowiskowych danej jcw.</p> <p>Natomiast analiza kumulacji oddziaływań negatywnych odniosła się do 6 dokumentów strategicznych, w ramach, których planowane są różnego rodzaju działania w obrębie dorzecza Niemna.</p> <p>Są to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK); - Program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu; - Krajowy program renaturyzacji wód powierzchniowych (KPRWP); - Program przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030; - Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS); - Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Niemna (PZRP). <p>Z czego jedynie dwa dokumenty nie zostały poddane procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w ramach oddzielnej procedury. Projekt aPZRP oraz projekt VIaKPOŚK mają procedury SOOŚ w toku.</p> <p>W przypadku wszystkich wymienionych wyżej dokumentów stwierdzono wysoki poziom kumulowania się pozytywnych oddziaływań, co szczegółowo omówiono w załączniku C3 i tabeli 6-1.</p> <p>Identyfikując możliwość wystąpienia oddziaływań negatywnych należy podkreślić, że realizacja działań w ramach IIaPGW nie będzie powodowała znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko, co opisano w rozdziale 5 niniejszej Prognozy. Stwierdzono tam możliwość wystąpienia jedynie nieznaczających negatywnych oddziaływań w fazie budowy, o charakterze krótkotrwałym i lokalnym. Oznacza to, że potencjalne negatywne oddziaływania wynikające z realizacji analizowanych dokumentów strategicznych mogą się ewentualnie kumulować jedynie w fazie budowy. Na obecnym etapie prac nad IIaPGW brak jest danych o harmonogramach planowanych inwestycji.</p> <p>Podsumowując, na obecnym poziomie wiedzy i zaawansowania prac nad dokumentami strategicznymi, można przyjąć, że wdrożenie ustaleń IIaPGW nie będzie powodować znaczących oddziaływań skumulowanych.”</p>

L.p.	Opinia - treść	Sposób uwzględnienia opinii	Uzasadnienie sposobu uwzględnienia opinii
	procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, nie gwarantuje poprawności dokonanej oceny. Dlatego, posiłkując się informacjami pochodzącymi z innych prognoz oddziaływania na środowisko należy uwzględnić m.in. odpowiednie stanowiska organów opiniujących.		
10	Ze względu na cele aPGW i fakt, że prognoza powinna wnikliwie weryfikować zaproponowane w aPGW możliwości osiągnięcia tych celów, ocena oddziaływań na obszary chronione i stosowna argumentacja powinny odnosić się do celów i przedmiotów ochrony tych obszarów. Powinno to mieć zastosowanie również w sytuacji, gdy stwierdzono wyłącznie oddziaływania pozytywne.	Wyjaśnienie	Prognoza oddziaływania na środowisko projektu IIaPGW jest dokumentem, w którym dokonuje się oceny elementów, które będą realizowane w wyniku przyjęcia ocenianego dokumentu. Takimi elementami w przypadku projektu IIaPGW są skategoryzowane działania ujęte w zestawach działań IIaPGW. W prognozie oceniane jest to, co przewiduje się do realizacji w wyniku przyjęcia ocenianego dokumentu. Ocena oddziaływania na obszary chronione odnosi się do celów i przedmiotów ochrony tych obszarów. W załączniku C2. Ocena wpływu na obszary chronione - tabele ocenne w kolumnie G zakładek: "Tabela_wynikowa_RW" oraz "Tabela_wynikowa_LW" przytoczone są cele środowiskowe dla obszarów chronionych w odniesieniu do konkretnych przedmiotów ochrony. Charakter oddziaływań wynikający z realizacji zaplanowanych działań został oceniony w zakresie wpływu na cele, przedmiot i integralność obszarów podlegających ochronie oraz powiązania z innymi obszarami oraz korytarzami ekologicznymi.
11	Zgromadzone i uporządkowane rzetelne informacje w zakresie oddziaływań poszczególnych przedsięwzięć należących do wszystkich kategorii przedsięwzięć, umożliwią przejście do analiz oddziaływań skumulowanych, których zdiagnozowanie w zakresie różnych wodnych i od wód zależnych. Zgodnie z informacjami zamieszczonymi na str. 279 prognozy, ocenę kumulacji przeprowadzono w oparciu o szereg dokumentów o charakterze operacyjno-wdrożeniowym w dziedzinie gospodarki wodnej. W wyniku analizy oceniono, że największe ryzyko wystąpienia kumulacji oddziaływań w obszarze dorzecza Niemna może wystąpić na skutek realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w ramach PZRP dla obszaru dorzecza Niemna (rozdział 6 oraz załącznik C3 do prognozy). W prognozie nie przedstawiono jednak żadnych sposobów na minimalizowanie tych oddziaływań. Należy doprecyzować, co rozumieć w ramach skutecznej minimalizacji oddziaływań skumulowanych „standardowymi środkami, rozwiązaniami techniczno-organizacyjnymi czy odpowiednim harmonogramem prac” (str. 291). W prognozie nie wymieniono i nie opisano żadnych z ww. rodzajów środków minimalizujących zidentyfikowane oddziaływania skumulowane. Nie wiadomo w jaki sposób realizowane będzie „rozłożenie w czasie planowanych na jednym obszarze działań” (str. 300). Konieczne jest uzupełnienie tych informacji, jako że projekt IIaPGW skupia w sobie założenia pozostałych dokumentów z zakresu gospodarki wodnej w tej części Polski. Odnośnie PZRP dla obszaru dorzecza Niemna trzeba również wspomnieć, że w obecnym cyklu aktualizacji podlegają PZRP dla 3 obszarów dorzeczy – Wisły, Odry i	Uwzględniono	Zgodnie z informacjami przedstawionymi w części metodycznej Prognozy, zawartość i stopień szczegółowości Prognozy z jednej strony determinują zapisy samej ustawy ooś, z drugiej zaś uzgodnienia z organami oraz przede wszystkim struktura i zawartość ocenianego dokumentu. W praktyce SOOŚ dominują dwa modele oceny różniące się zasadniczo stopniem szczegółowości prowadzonych analiz. Model oceny baseline-led oraz objective-led (United Nations - Strategic Environmental Assessment Course Module). Pierwszy model oceny wzorowany jest bezpośrednio na inwestycyjnej procedurze oceny oddziaływania na środowisko. Przy zastosowaniu tego podejścia ocenie poddaje się bezpośrednie oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć na środowisko. Metoda sprawdza się w przypadku dokumentów wytyczających nie tylko ramy realizacji przykładowych inwestycji, ale odnoszących się w treści do konkretnych określonych inwestycji mających na etapie oceny określoną lokalizację oraz określony przybliżony kształt i zasięg. Drugi model oceny stanowi model oparty na brytyjskich doświadczeniach z oceną polityk (policy appraisal). Najważniejszą rolę w tym modelu odgrywa identyfikacja celów samego dokumentu, skutków ich realizacji i ocena czy kwestie środowiskowe zostały w nich należycie ujęte - nie zaś bezpośrednio oddziaływanie poszczególnych inwestycji na środowisko. Model sprawdza się w ocenie dokumentów, które nie wyznaczają ram realizacji poszczególnych przedsięwzięć, a jedynie nakreślają kierunki rozwoju różnych procesów w sferze społecznej, gospodarczej, prawnej lub środowiskowej. Jest to model dedykowany do oceny dokumentu, w którym identyfikowane są głównie obszary i działania, a planowane przykładowe projekty nie mają konkretnych lokalizacji oraz gdy nie ma wyznaczonych terminów realizacji tych projektów, ani rozwiązań technicznych ich realizacji Z uwagi na dwojaki charakter działań ujętych w katalogach działań za najbardziej uzasadnione uznano przyjęcie hybrydowego modelu oceny, łączącego elementy ww. metod. Działania ujęte w katalogu działań krajowych stanowią zbiór wytycznych i regulacji o charakterze formalno-prawnym o zasięgu ogólnokrajowym i znajdują zastosowanie w stosunku do każdej kategorii wód, bez względu na rodzaj presji czy uwarunkowania danej jcw. Działania te poprzez swoją skalę przestrzenną realizują z góry określony cel jakim jest uzyskanie efektu poprzez „masową” realizację w skali makro głównego celu wszystkich części wód, tj. utrzymania ich dobrego stanu / potencjału oraz nie pogarszaniu go w cyklu planistycznym 2022-2027. W stosunku do tych działań, jak również grupy działań tzw. nietechnicznych wpisanych do katalogu działań dedykowanych poszczególnym kategoriom wód, z uwagi na ich nieinwestycyjny charakter i/lub brak możliwości doprecyzowania miejsca, czasu czy technologii ich realizacji - zastosowanie modelu oceny baseline-led okazało się technicznie niewykonalne. W przypadku tych inwestycji ocena w Prognozie bazowała na eksperckiej ocenie sposobu i stopnia ujęcia kwestii środowiskowych oraz identyfikacji charakteru (pozytywne/negatywne) spodziewanych/oczekiwanych skutków środowiskowych ich wdrożenia. Z drugiej strony w projekcie IIaPGW zaproponowano działania ujęte w zestawy działań dedykowane konkretnym jcw. Służą one nie tylko utrzymaniu dobrego stanu / potencjału, ale są przeznaczone do minimalizacji obserwowanych konkretnych presji oraz kierunkowej poprawy stanu / potencjału danej jcw, oraz mają zastosowanie dla tych jcw, które zostały wskazane jako zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych lub cele te będą obniżone wskutek derogacji. Wśród nich są działania o charakterze technicznym, pod którymi kryje się realizacja konkretnych typów inwestycji, w wielu przypadkach przedsięwzięć dookreślonych względem miejsca i co najmniej horyzontu czasowego ich planowanej realizacji. Co więcej w dużej mierze są to działania „zaciągnięte” z innych dokumentów strategicznych odpowiadające celom IIaPGW (aPZRP, PPSS, czy VIaKPOŚK) poddanych już procedurze SOOŚ i ocenionych. Stwarza to możliwość przeanalizowania na generalnie większym poziomie szczegółowości: wpływu działań na środowisko; identyfikacji oddziaływań ich charakteru i skali; czy wskazania miejsc potencjalnych kolizji przyrodniczo-przestrzennych. Przy czym w myśl art. 52 ust. 2 ustawy ooś analizy te zostaną przeprowadzone przy uwzględnieniu informacji zawartych w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych dokumentów powiązanych z projektem IIaPGW.

L.p.	Opinia - treść	Sposób uwzględnienia opinii	Uzasadnienie sposobu uwzględnienia opinii
	<p>Pregoły, natomiast dla obszarów dorzeczy Niemna, Łaby i Dunaju, ze względu na identyfikację nowych obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, PZRP opracowywane są po raz pierwszy. PZRP dla obszaru dorzecza Niemna nie ma więc statusu „Przyjęty - obowiązujący, obecnie aktualizowany”, jak napisano w Tabeli 6-1 na str. 285 prognozy.</p>		<p>W związku z dokonaną zmianą ‘rol’ Wykazu Inwestycji i Działań (załącznik nr 6 do IIaPGW) w zakresie przygotowania przedsięwzięć w nim uwzględnionych (funkcja sprawozdawcza Wykazu o wydanych w przeszłości zgodach administracyjnych na realizację przedsięwzięć w nim uwzględnionych, nie mająca na celu potwierdzenia negatywnego oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć). W załączniku nr 6 do projektu IIaPGW zestawiono przedsięwzięcia, które w przeszłości były objęte (gdy było to wymagane) SOOŚ oraz postępowaniami w sprawie oceny oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko przed wydaniem przez właściwy organ decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub innej.</p> <p>Cele środowiskowe poszczególnych jcwp, w tym również odstępstwa od celów środowiskowych z art. 4 RDW stanowią ustalenia IIaPGW będące elementem analiz ocennych w ramach Prognozy. Skutki wskazania odstępstwa wpływają na wrażliwość danej jcwp na presję antropogeniczną – wykorzystanie właściwości zlewni jcwp i przedstawienie ich jako potencjału sorpcyjnego, który w ramach prac analitycznych nad IIaPGW stanowił jeden z elementów wspierających przeprowadzane analizy. Potencjał sorpcyjny jcwp jest ilościowym opisem warunków przyrodniczych, w jakich następuje obieg wody i substancji chemicznych zlewni. Poprzez ściśle zdefiniowaną, ilościową klasyfikację właściwości środowiska fizycznogeograficznego decydującego o warunkach ilościowych obiegu wody oraz zaawansowania działań antropogenicznych (np. charakterystyka użytkowania terenu, stopnia przekształcenia struktury hydrograficznej czy nawożenia) możliwe jest przypisanie każdej zlewni jcwp liczbowego określenia potencjału sorpcyjnego. W ramach pracy Analiza znaczących oddziaływań antropogenicznych jcwp (...) każda zlewnia jcwp została zakwalifikowana do ściśle określonej klasy potencjału sorpcyjnego, bazując na sumarycznym indeksie składającym się z sumy indeksów opisujących poszczególne składowe charakteryzujące zlewnię. Analiza celów środowiskowych przez pryzmat wrażliwości jcwp pozwoliło na wskazanie jcw wymagających szczególnej uwagi na etapie planowania dodatkowych inwestycji w jej obrębie. Poglądowy wynik tych analiz – wskazanie jcwp z określoną większą wrażliwością z uwagi na wskazanie odstępstw od celów środowiskowych – stanowi informację na poziomie strategicznym odpowiednim dla Prognozy dla projektu IIaPGW.</p> <p>Z uwagi na dużą liczbę działań zawartych w projektach IIaPGW, dla potrzeb oceny ich wpływu na środowisko zastosowana została ich typologizacja i agregacja w odpowiednie grupy/kategorie. Prezentacja wyników oraz wniosków w Prognozie OOŚ przedstawiona została w odniesieniu do skategoryzowanych grup działań/inwestycji o porównywalnym charakterze w kontekście rodzaju presji oraz skali oddziaływania.</p> <p>Ocena potencjalnego wpływu realizacji postanowień dokumentu, z uwzględnieniem oddziaływań zarówno negatywnych, jak i pozytywnych, odniesiona została do poszczególnych komponentów środowiska, w tym obszarów chronionych z dokonaniem identyfikacji i analiz wszystkich działań planowanych w obrębie obszarów chronionych. Analizie i ocenie poddana została również spójność projektów IIaPGW z dokumentami strategicznymi i planistycznymi odnoszącymi się do środowiska, obowiązującymi zarówno na szczeblu krajowym, jak i unijnym.</p> <p>Zgodnie z przyjętą metodyką ocenę ryzyka wystąpienia oddziaływań skumulowanych przeprowadzono na poziomie strategicznym. Zgodnie z art. 52 ust. 2 ustawy ooś, w prognozie zasadne jest odniesienie się do innych dokumentów o charakterze strategicznym z zakresu gospodarki wodnej (np. Planów przeciwdziałania skutkom suszy oraz Planów zarządzania ryzykiem powodziowym) oraz uwzględnienie informacji zawartych w sporządzonych dla nich prognozach. Zgodnie z przywołanym wymogiem w Załączniku C3 oraz rozdziale 6 Prognozy odniesiono się do innych dokumentów o charakterze strategicznym z zakresu gospodarki wodnej i uwzględniono informacje zawarte w Prognozach OOŚ, dla których takie zostały wykonane, które następnie posłużyły do identyfikacji ryzyka kumulowania się generowanych przez nie na poziomie strategicznym oddziaływań z oddziaływaniami ocenianego IIaPGW.</p> <p>Analizy możliwej kumulacji oddziaływań inwestycji z załącznika 6 IIaPGW (Wykaz inwestycji i działań), przedstawiono w postaci analizy przestrzennej, jednoznacznie identyfikując na mapie jednolite części wód w obrębie których do ryzyka takiej kumulacji będzie dochodziło.</p> <p>Ponadto zauważyć należy, zgodnie z Art. 51. Ust. 2, pkt 2 lit. e Ustawy OOŚ identyfikacja skumulowanego charakteru dotyczyć winna jedynie oddziaływań znaczących wg. definicji z Ustawy. Natomiast podkreślić należy, iż w toku przeprowadzonych analiz ocennych, nie zidentyfikowano działań, których oddziaływania na etapie SOOŚ mogłyby zostać ocenione jako znacząco negatywne na jakikolwiek element środowiska poddawany ocenie w Prognozie (wyniki analiz przedstawiono w rozdziale 5 Prognozy), w tym w szczególności na obszary sieci Natura 2000.</p> <p>W odniesieniu do części uwagi dot. korekty przywołań PZRP dla obszaru dorzecza Niemna: zmiana zapisu w Zał C3, że PZRP jest w toku konsultacji społecznych została uwzględniona.</p> <p>Uzupełniono rozdział 6 o podsumowanie: "Kumulacja pozytywnych oddziaływań dokumentów strategicznych i operacyjno-wdrożeniowych z IIaPGW wykonana została w skali poszczególnych jcw w fazie przygotowywania zestawów działań. Zostały one dobrane w taki sposób, żeby w jak największym stopniu uzyskać efekt osiągnięcia celów środowiskowych danej jcw.</p> <p>Natomiast analiza kumulacji oddziaływań negatywnych odniosła się do 6 dokumentów strategicznych, w ramach, których planowane są różnego rodzaju działania w obrębie dorzecza Niemna.</p> <p>Są to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK); - Program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu;

L.p.	Opinia - treść	Sposób uwzględnienia opinii	Uzasadnienie sposobu uwzględnienia opinii
			<p>- Krajowy program renaturyzacji wód powierzchniowych (KPRWP);</p> <p>- Program przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030;</p> <p>- Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS);</p> <p>- Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Niemna (PZRP).</p> <p>Z czego jedynie dwa dokumenty nie zostały poddane procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w ramach oddzielnej procedury. Projekt aPZRP oraz projekt VIaKPOŚK mają procedury SOOŚ w toku.</p> <p>W przypadku wszystkich wymienionych wyżej dokumentów stwierdzono wysoki poziom kumulowania się pozytywnych oddziaływań, co szczegółowo omówiono w załączniku C3 i tabeli 6-1.</p> <p>Identyfikując możliwość wystąpienia oddziaływań negatywnych należy podkreślić, że realizacja działań w ramach IIaPGW nie będzie powodowała znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko, co opisano w rozdziale 5 niniejszej Prognozy. Stwierdzono tam możliwość wystąpienia jedynie nieznaczących negatywnych oddziaływań w fazie budowy, o charakterze krótkotrwałym i lokalnym. Oznacza to, że potencjalne negatywne oddziaływania wynikające z realizacji analizowanych dokumentów strategicznych mogą się ewentualnie kumulować jedynie w fazie budowy. Na obecnym etapie prac nad IIaPGW brak jest danych o harmonogramach planowanych inwestycji.</p> <p>Podsumowując, na obecnym poziomie wiedzy i zaawansowania prac nad dokumentami strategicznymi, można przyjąć, że wdrożenie ustaleń IIaPGW nie będzie powodować znaczących oddziaływań skumulowanych.”</p>
12	W prognozie przedstawiono również niespójne wnioski w zakresie możliwości wystąpienia oddziaływań transgranicznych w wyniku realizacji założeń IIaPGW. W rozdziale 7 mowa jest o małym prawdopodobieństwie wystąpienia znacząco negatywnego transgranicznego oddziaływania w związku z realizacją zapisów IIaPGW (str. 297), a we wnioskach i rekomendacjach ryzyka wystąpienia takich oddziaływań się nie stwierdza (str. 300). Należy zatem przedstawić jednoznaczne informacje dotyczące możliwości wystąpienia oddziaływań transgranicznych w wyniku realizacji założeń projektu IIaPGW oraz uzupełnić odpowiednio argumentację. W tym miejscu należy zaznaczyć, że nie jest właściwe przenoszenie analiz na etap ocen oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć.	Uwzględniona	Zmieniono zapis w rozdziale 8 wskazując, że oddziaływanie transgraniczne jest mało prawdopodobne. Obecny zapis: "Przeprowadzone na potrzeby niniejszej Prognozy analizy, przy uwzględnieniu poziomu szczegółowości ocenianego dokumentu oraz posiadanej wiedzy nt. rodzaju, charakteru i miejsca koncentracji działań przewidzianych w projekcie IIaPGW pozwoliły na ocenę możliwości wystąpienia znacząco negatywnego transgranicznego oddziaływania w związku z realizacją zapisów IIaPGW jako mało prawdopodobną."
13	Zapisy prognozy zawarte w rozdziale 8.2 dotyczącym działań zapobiegających, ograniczających i kompensujących należy uporządkować i doszczegółowić. Wszystkie tego typu działania należy przedstawić w podziale na etap budowy (realizacji) i eksploatacji (dla lepszej czytelności wskazane jest zastąpienie opisów formą tabelaryczną). Poprawy wymaga również załącznik C4 Wytyczne działania minimalizujące, który zawiera tylko wykaz dokumentów, w których należy szukać bardziej szczegółowych informacji. W rezultacie, wymienione w IIaPGW katalogi i zestawy działań nie mają przypisanych działań minimalizujących.	Wyjaśnienie	W prognozie wskazano, że planowane działania w obrębie dorzecza Niemna to przede wszystkim działania nietechniczne. Działania techniczne dotyczą tylko i wyłącznie czterech przedsięwzięć wskazanych w obecnej wersji projektu VIaKPOŚK. Zaproponowane w rozdziale 8.2 działania eliminujące, łagodzące i kompensujące zostały przedstawione z dwóch powodów: w celu propagowania informacji o wypracowanych w różnych dokumentach zasadach dobrej praktyki (wymienionych w zał C4) oraz w celu ujednolicenia zawartości wszystkich prognoz.

4.2 Opinia Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego

PGW WP otrzymało opinię Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku pismem znak NZ.0523.62.2021 z dnia 27 października 2021 r. Organ pozytywnie zaopiniował projekt IIaPGW pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych. Organ stwierdza, że ocena oddziaływań realizacji działań ujętych w programie wskazuje na zdecydowanie korzystny ich wpływ na stan środowiska we wszystkich analizowanych elementach. W części przypadków (związanych z etapem realizacji danego przedsięwzięcia) mogą to być krótkoterminowe oddziaływania niekorzystnie. Ostatecznie jednak, w przypadku osiągania zakładanych celów, wskazuje się na przewagę znaczących oddziaływań korzystnie wpływających na funkcjonowanie środowiska i zapewnienie jego odpowiedniej jakości. PGW WP opracowujący projekt dokumentu wziął opinie PPWIS pod uwagę, przed przyjęciem IIaPGW.

5 Informacja, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione zgłoszone uwagi i wnioski

Wyniki przeprowadzenia SOOŚ:

- wszystkie zgłoszone uwagi i wnioski zostały rozpatrzone przez organ opracowujący projekt IIaPGW – PGW WP, sporządzono zestawienie zebranych uwag i wniosków, każda została opatrzona komentarzem w zakresie oceny zasadności i sposobu jej uwzględnienia lub nieuwzględnienia, w przypadku uwag i wniosków częściowo uwzględnionych lub nieuwzględnionych, zostało podane uzasadnienie takiej decyzji,
- zgodnie z art. 55 ustawy ooś, przed przyjęciem dokumentu organ administracji bierze pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, opinie organów oraz uwagi i wnioski zgłoszone w ramach konsultacji społecznych,
- IIaPGW po przeprowadzonej procedurze SOOŚ zawiera:
 - zmiany wynikające ze zmian prawa oraz istotnych zmian projektu VIaKPOŚK - dokumentu stanowiącego materiał źródłowy,
 - zmiany wynikające z procesu opiniowania i konsultacji społecznych,
 - zmiany katalogu działań krajowych,
- PGW WP przyjmuje IIaPGW, do którego dołącza się załączniki wynikające z SOOŚ:
 - Uzasadnienie zawierające informacje o udziale społeczeństwa w postępowaniu oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa,
 - Pisemne podsumowanie.

6 Informacja na temat postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone

Przeprowadzone w Prognozie analizy wskazują, że mało prawdopodobne jest wystąpienie znaczącego negatywnego transgranicznego oddziaływania w związku z realizacją IIaPGW, ponieważ zaplanowane działania mają prowadzić do długoterminowej poprawy i ochrony zasobów wodnych oraz wpływać korzystnie na stan środowiska przede wszystkim ekosystemów od wód zależnych. Oczekuje się zatem, że wdrożenie IIaPGW na obszarze dorzecza Niemna będzie miało również pozytywny wpływ na obszary transgraniczne, które zależą od stanu wód. W przypadku działań o charakterze technicznym (inwestycyjnym) tam, gdzie było to możliwe powołano się na dowody wykluczające ewentualność wystąpienia tego typu zagrożenia zidentyfikowaną we wcześniej przeprowadzonych SOOŚ lub na procedury pozwalające na wskazanie takiej ewentualności przed realizacją inwestycji.

Podsumowując, realizacja IIaPGW nie będzie powodować negatywnego oddziaływania o charakterze transgranicznym możliwego do zidentyfikowania na etapie strategicznym, nie stwierdzono podstaw do przeprowadzenia postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko w ramach toczącej się procedury SOOŚ projektu IIaPGW.

7 Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu

Monitorowanie skutków realizacji ustaleń IIaPGW oraz weryfikowanie postępów ich wdrażania stanowi zasadniczy element kontroli, czy osiągnięte zostaną cele środowiskowe ustalone dla poszczególnych jednolitych części wód oraz dla obszarów chronionych, także przy uwzględnieniu odstępstw od ich realizacji, zastosowanych na podstawie art. 4 RDW.

Kontrola realizacji postanowień IIaPGW - zestawów działań powinna odbywać się zatem na dwóch płaszczyznach:

- kontroli efektów środowiskowych zaproponowanych działań poprzez monitorowanie wód oraz obszarów chronionych, w celu stwierdzenia czy osiągnięte zostały cele środowiskowe umożliwiające poprawę lub utrzymanie dobrego stanu wód oraz obszarów chronionych;
- kontroli realizacji/stopnia wdrożenia zaplanowanych działań - realizowanej poprzez raportowanie przez jednostki odpowiedzialne za sprawozdawczość, wskazane w IIaPGW.

Oba wymienione wyżej elementy reguluje RDW oraz polskie prawodawstwo transponujące zapisy dyrektywy, tj. ustawa prawo wodne oraz akty wykonawcze do niej.

Monitoring wód prowadzony jest zgodnie z ustaleniami RDW i RDSM - jest on częścią monitoringu prowadzonego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). W zależności od badanego elementu oceny wód odpowiadają za niego różne instytucje; są to: Główny Inspektor Ochrony Środowiska, państwowa służba hydrologiczno-meteorologiczna, państwowa służba hydrogeologiczna (PIG-PIB). Główny Inspektor Ochrony Środowiska na podstawie wyników badań i obserwacji dokonuje oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych dla obszaru województwa, a także oceny stanu wód na obszarach dorzeczy.

IlaPGW ma na celu poprawę stanu środowiska wód i ekosystemów od wód zależnych, a jego realizacja będzie w przewadze pozytywnie wpływała na elementy środowiska, w tym na zdrowie i jakość życia ludzi. W Prognozie nie zidentyfikowano ryzyka wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań, a negatywne oddziaływania będą dotyczyły fazy realizacji inwestycji - będą chwilowe lub krótkoterminowe. IlaPGW nie wskazuje ram realizacji planowanych działań, a wyznacza kierunki niezbędnych do podjęcia działań dla osiągnięcia celów środowiskowych jcw. Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko będą realizowane zgodnie z warunkami określonymi w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Wnioski z Prognozy nie wskazują na potrzebę rozszerzenia lub zmiany zakresu monitoringu realizacji działań zawartego w IlaPGW oraz na zagadnienia organizacyjno-prawne dotyczące podmiotów odpowiedzialnych za realizację działań ujętych w IlaPGW oraz sprawozdawczość w zakresie postępów ich wdrażania.

W wyniku uzyskanych opinii organów administracji oraz zgłoszonych uwag i wniosków dotyczących m.in. monitoringu ponownie przeanalizowano w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko te zagadnienia i nie stwierdzono konieczności zmian zakresu monitoringu.

Monitoring wód

Zgodnie z art. 349 ustawy prawo wodne monitoring wód ma na celu pozyskanie informacji o:

- stanie wód powierzchniowych i podziemnych oraz o stanie wód obszarów chronionych na potrzeby planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągania celów środowiskowych;
- stanie środowiska wód morskich na potrzeby planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągania celów środowiskowych dla wód morskich, a także bieżącej oceny stanu środowiska wód morskich.

Monitoring wód prowadzony jest zgodnie z ustaleniami RDW i RDSM oraz jest częścią monitoringu prowadzonego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). W zależności od badanego elementu wód, różne instytucje odpowiadają za jego prowadzenie:

- Główny Inspektor Ochrony Środowiska¹ odpowiada za:
 - prowadzenie badań wód powierzchniowych w zakresie elementów biologicznych, fizykochemicznych oraz chemicznych, w tym substancji priorytetowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 114 (zgodnie z art. 349 ust. 3 ustawy prawo wodne),
 - prowadzenie obserwacji elementów hydromorfologicznych na potrzeby oceny stanu ekologicznego i potencjału ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych (zgodnie z art. 349 ust. 5 ustawy prawo wodne),

¹ Za wdrażanie PMŚ od 1 stycznia 2019 r. jest odpowiedzialny wyłącznie GIOŚ (art. 4a ust. 1a ustawy z dnia 20 lipca 1991 roku o Inspekcji Ochrony Środowiska; Dz.U. z 1991 roku nr 77 poz. 335 ze zm.).

- wykonanie badań osadów dennych rzek i jezior na potrzeby klasyfikacji stanu chemicznego wód powierzchniowych (zgodnie z art. 349 ust. 6 ustawy prawo wodne),
- wykonanie badań bioakumulacji substancji priorytetowych, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 114, na potrzeby klasyfikacji stanu chemicznego wód powierzchniowych, oraz badania stanu ichtiofauny na potrzeby klasyfikacji stanu ekologicznego lub potencjału ekologicznego, a dodatkowo, jeżeli jest to uzasadnione specyfiką badań, wykonuje badania i obserwacje, o których mowa w art. 349 ust. 3, 5 i 6 ustawy prawo wodne (zgodnie z art. 349 ust. 7 ustawy prawo wodne).
- Państwowa służba hydrologiczno-meteorologiczna odpowiada za prowadzenie badań wód powierzchniowych w zakresie elementów hydrologicznych i morfologicznych oraz przekazuje wyniki tych badań ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej, PGW WP, właściwemu organowi IOŚ, właściwym organom ochrony przyrody, a także wszystkim podmiotom wykonującym na zamówienie tych organów i podmiotów prace na potrzeby opracowania oceny stopnia osiągnięcia celów środowiskowych określonych w art. 56, art. 57, art. 59 oraz w art. 61, ustawy prawo wodne, oceny stanu wód powierzchniowych, oceny stanu wód podziemnych oraz oceny stanu wód obszarów chronionych (zgodnie z art. 349 ust. 4 ustawy prawo wodne).
- Państwowa Służba Hydrogeologiczna (PIG-PIB) wykonuje badania i ocenia stan wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych i ilościowych; w uzasadnionych przypadkach właściwy organ Inspekcji Ochrony Środowiska wykonuje uzupełniające badania wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych (zgodnie z art. 349 ust. 8 ustawy prawo wodne).

Główny Inspektor Ochrony Środowiska na podstawie wyników badań i obserwacji, o których mowa powyżej dokonuje oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych dla obszaru województwa, z uwzględnieniem wód przejściowych i wód przybrzeżnych.

W myśl rozporządzenia w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych monitoring jcwp należy prowadzić w taki sposób, by możliwe było:

- zakwalifikowanie jcwp do jednej z pięciu klas jakości wód;
- uzyskanie spójnego i kompletnego obrazu stanu lub potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego w każdym obszarze dorzecza;
- ocenienie stanu jcwp w każdym obszarze dorzecza;
- ilościowe ujęcie czasowej i przestrzennej zmienności elementów jakości oraz parametrów wskaźnikowych dla elementów biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych i chemicznych.

Powyższe założenia są realizowane poprzez prowadzenie pomiarów poziomu i objętości lub natężenia przepływu wód w zakresie stosownym dla stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego lub stanu chemicznego oraz poprzez prowadzenie badań grup wskaźników lub poszczególnych wskaźników jakości wód.

W ramach PMŚ prowadzi się:

- monitoring diagnostyczny - ustalany na podstawie dokumentacji planistycznych;
- monitoring operacyjny - ustalany na podstawie dokumentacji planistycznych lub wyników monitoringu diagnostycznego;
- monitoring badawczy;
- monitoring obszarów chronionych.

Rodzaj prowadzonego monitoringu uzależniony jest od złożoności zidentyfikowanych problemów danej jcwp (presji). Na potrzeby analiz monitoringowych wykorzystywane są punkty pomiarowo-kontrolne (ppk) projektowane w ramach PMŚ jako reprezentatywne dla danej jcw. Ustalona przez PMŚ sieć monitoringowa stanowić będzie źródło danych pozyskiwanych w ciągu całego IV cyklu planistycznego dla danej jcw. Przy wskazywaniu reprezentatywnych ppk uwzględniane są aktualne wykazy jcwp oraz obszarów chronionych.

Zasady organizacji i funkcjonowania PMŚ prezentowane są w wieloletnim strategicznym programie opracowywanym przez GIOŚ i zatwierdzanym przez ministra właściwego ds. klimatu. Program ten jest wypełnieniem przepisu art. 4a ust. 1 pkt 5 ustawy o IOŚ. Programy PMŚ były uchwalane od 1991 r. na okresy trzyletnie. Ostatni trzyletni program obejmował lata 2013-2015. Aktualny program PMŚ obowiązuje na lata 2020-2025 i zastępuje program PMŚ na lata 2016-2020.

W rozdziale 5 projektu IIaPGW przedstawiono obszerną informację o zasadach projektowania monitoringu i wykonywania oceny stanu wód, bazując na stanie prawnym obowiązującym na koniec cyklu planistycznego 2016-2021 wraz ze wskazaniem zmian prawnych w tym okresie oraz syntetycznym opisem projektu sieci monitoringu na lata 2022-2027, który ostatecznie zatwierdzany będzie zgodnie z zasadami PMŚ. Dodatkowo rozdział 15 IIaPGW wskazuje informacje dotyczące częstotliwości prowadzenia monitoringu substancji priorytetowych określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 350 ust. 1 ustawy prawo wodne. Nie zostały zidentyfikowane konieczne do uwzględnienia inne niż wskazane w rozporządzeniu w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych zasady, częstotliwość oraz kryteria zmiany częstotliwości monitoringu.

Dążąc do zapewnienia możliwie pełnego obrazu stanu jcw dokonywane są zmiany w zakresie zarówno liczby jcw monitorowanych, jak również zakresu prowadzonego monitoringu. Na cykl planistyczny objęty projektem IIaPGW tj. 2022-2027, planowane jest zwiększenie liczby punktów pomiarowo-kontrolnych w obrębie obszaru dorzecza Niemna przy jednoczesnym zmniejszeniu ilości jcwp co umożliwi zbadanie rzeczywistego wpływu skutków środowiskowych wdrażania zestawów działań ukierunkowanych na osiągnięcie celów środowiskowych. W trakcie sześcioletniego cyklu planistycznego szczegółowe informacje dotyczące aktualnych wyników badań monitoringowych publikowane są w ramach PMŚ i dostępne dla zainteresowanych GIOŚ dokonuje również ocen stanu jcw, które wykorzystywane m.in. na potrzeby przeprowadzenia, w ramach każdej aktualizacji PGW, oceny stopnia spełnienia celów środowiskowych jcw oraz postępu w ich osiąganiu. Każda aktualizacja planów gospodarowania wodami prezentuje informacje o dokonanych zmianach, aktualizacjach w stosunku do treści prezentowanych w dokumencie wyjściowym (aPGW). Cykl planistyczny 2016-2021 stanowił okres wprowadzenia szeregu zmian mających istotny wpływ na treść IIaPGW,

uwarunkowania, jak również podstawowe elementy planistyki gospodarowania wodami tj. wykazy jcw. IIaPGW prezentuje wyniki dokonanej weryfikacji i aktualizacji układu planistycznego tj. nowy wykaz jcw (po weryfikacji i aktualizacji granic zlewni), jcw (m.in. odniesienie jcw do granic dorzeczy) i zmiany rejestru obszarów chronionych. Wprowadzone zmiany mają istotne znaczenie między innymi również dla dokonywanej w ramach każdej aktualizacji PGW oceny stopnia osiągnięcia celów środowiskowych. Ocena ta stanowi element podsumowujący efekt realizacji ustaleń aPGW dając obraz osiągniętych rezultatów w postaci jcw z potwierdzonych osiągniętym celem środowiskowym.

Kolejnym elementem jest przeprowadzana ocena postępu w osiąganiu celów środowiskowych będącego procesem kontynuowanym w każdej kolejnej aktualizacji planów gospodarowania wodami. Dla zachowania ciągłości procesu w IIaPGW przedstawiono oceny postępu zarówno w odniesieniu do układu jednostek planistycznych obowiązującego w aPGW (2016-2021) - jako element sprawozdawczy dla zakończonego cyklu planistycznego, ale również dla nowego, układu jednostek planistycznych (IIaPGW) co umożliwi ocenę postępu w osiąganiu celów w kolejnej aktualizacji planów gospodarowania wodami.

Ze względu na charakter ocenianego dokumentu, nastawionego na poprawę stanu środowiska wód i ekosystemów od wód zależnych, w kontekście prognozowanych oddziaływań na inne komponenty środowiska niż wody, zaprezentowanych w rozdziałach 5-7 niniejszej Prognozy, należy przyjąć, że wdrożenie ustaleń IIaPGW będzie generalnie pozytywnie wpływać na inne komponenty środowiska, w tym na zdrowie i jakość życia ludzi.

W Prognozie nie zidentyfikowano ryzyka wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań, w tym takich które wymagałyby zastosowania indywidualnych środków minimalizujących, czy działań kompensacyjnych - wymagających kontroli na etapie ich wdrażania. Nieliczne zidentyfikowane potencjalnie negatywne oddziaływania dotyczą działań technicznych (w dużej mierze przedsięwzięć inwestycyjnych z obszaru gospodarki komunalnej oraz tych dotyczących przebudowy/likwidacji budowli poprzecznych), mają charakter krótkoterminowy (związany z fazą budowy) i/lub lokalny.

Możliwości oraz warunki realizacji przedsięwzięć należących do grupy przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, zgodnie z obowiązującym prawodawstwem będą każdorazowo nakładane po przeprowadzeniu procedury wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Na etapie indywidualnych ocen oddziaływania na środowisko, bazujących na zdecydowanie bardziej szczegółowych (aniżeli ma to miejsce w niniejszej Prognozie) danych dotyczących lokalizacji, charakteru, zakresu oraz sposobu realizacji danego przedsięwzięcia, określany będzie wpływ planowanej inwestycji na środowisko oraz formułowane wnioski m.in. w zakresie elementów stanu środowiska wymagających kontroli. IIaPGW nie wskazuje ram realizacji planowanych działań a wyznacza kierunki niezbędnych do podjęcia działań dla osiągnięcia celów środowiskowych jcw tj. osiągnięcie dobrego stanu albo jego utrzymanie w przypadku jcw które ten stan osiągnęły.

Tym samym na poziomie dokumentu IIaPGW, nie stwierdza się konieczności rozszerzenia zakresu monitorowanych elementów poza zakres opisanych powyżej elementów monitoringu wód i obszarów chronionych.

Prowadzony monitoring PMŚ i wykonywane na jego podstawie analizy i oceny wskazujące m.in. osiągnięcie celów środowiskowych to elementy pozwalające na uzyskanie informacji dotyczących efektów wdrożenia ustaleń planów gospodarowania wodami.

Monitoring obszarów chronionych

Ocenę realizacji celów (wodno)środowiskowych w zakresie obszarów chronionych realizują jednostki pełniące nadzór nad danym obszarem, wykorzystując dostępne dane w postaci planów ochrony, planów zadań ochronnych, wyników PMŚ w zakresie siedlisk przyrodniczych i gatunków wymienionych w załącznikach Dyrektyw Siedliskowej i Ptasiej, a także danych literaturowych oraz innych opracowań i ekspertyz.

Plany ochrony i plany zadań ochronnych

Zgodnie z art. 18 ustawy o ochronie przyrody dla parków narodowych, rezerwatów przyrody oraz parków krajobrazowych sporządza się plany ochrony. Kluczowym ich elementem jest charakterystyka i ocena stanu przyrody, która wraz z identyfikacją zagrożeń stanowi podstawę do opracowania działań ochronnych, w tym działań mających na celu realizację celów (wodno)środowiskowych obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie. W przypadku obszarów Natura 2000, zgodnie z art. 28 ustawy o ochronie przyrody sporządza się plan zadań ochronnych. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (obejmuje on m.in. zgromadzenie, zweryfikowanie i uzupełnienie informacji o obszarze i przedmiotach ochrony, ocenę ich stanu w oparciu o parametry wykorzystywane w monitoringu przyrody realizowanym w ramach PMŚ, ustalenie celów działań ochronnych oraz ustalenie działań ochronnych, w tym wskazanie działań zapewniających monitoring osiągnięcia celów, w celów tym (wodno)środowiskowych obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie.

Plany ochrony sporządzane są na okres 20 lat, plany zadań ochronnych natomiast - 10 lat.

Monitoring przyrody w ramach PMŚ

Zgodnie z art. 112 ustawy o ochronie przyrody, implementującej zapisy Dyrektywy 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. Dyrektywy Siedliskowej) oraz Dyrektywy 79/409/EWG w sprawie ochrony dziko żyjących ptaków (tzw. Dyrektywy Ptasiej) do obowiązków Państwowego Monitoringu Środowiska należy prowadzenie monitoringu przyrodniczego różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

Poza siecią Natura 2000 w monitoringu przyrody uwzględniono również obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, gdzie utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie wyznaczone na podstawie RDW.

Podobnie jak w przypadku monitoringu wód, w zakresie przyrody zasady organizacji i funkcjonowania PMŚ prezentowane są w wieloletnim strategicznym programie opracowywanym przez GIOŚ i zatwierdzanym przez ministra właściwego ds. klimatu. Program ten jest wypełnieniem przepisu

art. 4a ust. 1 pkt 5 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska. Programy PMŚ były uchwalane od 1991 r. na okresy trzyletnie. Ostatni trzyletni program obejmował lata 2013-2015. Aktualny program PMŚ obowiązuje na lata 2020-2025 i zastępuje program PMŚ na lata 2016-2020.

Monitoring obejmuje m.in.:

- Monitoring ptaków - Monitoring Ptaków Polski (MPP) obejmuje monitoring gatunków lęgowych, przelotnych oraz zimujących. Jego celem jest *zapewnienie informacji o stanie populacji wybranych gatunków ptaków w Polsce dla potrzeb oceny skuteczności metod ochronnych, jak również zgromadzenie danych niezbędnych do wypełnienia obowiązków sprawozdawczych wynikających z Dyrektywy Ptasiej*. Monitoring opiera się na metodykach dostosowanych do specyfiki monitorowanej grupy lub gatunku.
- Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych - obejmuje siedliska przyrodnicze i gatunki wymienione w załącznikach Dyrektywy Siedliskowej, a także rzadkie lub szczególnie narażone na wyginięcie w skali kraju gatunki roślin. Ma na celu określenie stanu zachowania monitorowanych typów siedlisk przyrodniczych, gatunków zwierząt i gatunków roślin w skali w regionów biogeograficznych: morskiego, alpejskiego i kontynentalnego. Podobnie jak w przypadku monitoringu ptaków opiera się na metodykach dostosowanych do specyfiki monitorowanego siedliska lub gatunku. Wyniki wykorzystywane są w zarządzaniu obszarami Natura 2000 oraz do oceny skuteczności działań ochronnych.

Poszczególne elementy przyrody, w tym monitoring ptaków, siedlisk przyrodniczych oraz gatunków monitorowane są w cyklach niezależnych od cyklu planistycznego planów gospodarowania wodami.

Monitorowanie realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami

Monitorowanie realizacji działań ujętych w IIaPGW regulują zapisy art. 328 ustawy prawo wodne. Zgodnie z cytowanym artykułem minister właściwy do spraw gospodarki wodnej jest odpowiedzialny za monitorowanie realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami. W tym celu:

- Wody Polskie;
- wojewodowie;
- marszałkowie województw;
- wójtowie, burmistrzowie lub prezydenci miast;

w zakresie swojej właściwości, sporządzają roczne sprawozdania z realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami i przekazują ministrowi właściwemu do spraw gospodarki wodnej w terminie do dnia 28 lutego roku następnego.

Natomiast sposób sprawozdawania reguluje Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 14 grudnia 2018 r. w sprawie zakresu informacji z realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planach zarządzania ryzykiem powodziowym i programie ochrony wód morskich (Dz.U. z 2018 r. poz. 2390).

W załączniku 1 do ww. rozporządzenia przedstawiono zakres informacji przekazywanych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, wojewodów, marszałków województw,

wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast i dyrektorów urzędów morskich w rocznych sprawozdaniach z realizacji działań zawartych w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy. Są to:

- ogólne informacje dotyczące podmiotu odpowiedzialnego za realizację działania
- informacje dotyczące działania:
 - Obszar dorzecza, którego dotyczy działanie;
 - Nazwa jednolitej/ych części wód objętej/ych działaniem;
 - Kod jednolitej/ych części wód objętej/ych działaniem;
 - Lokalizacja działania, a w przypadku działania o charakterze punktowym - współrzędne geograficzne w układzie WGS84;
 - Kategoria działania;
 - Grupa działania;
 - Nazwa działania;
 - Rodzaj działania (podstawowe/uzupełniające);
 - Opis działania;
 - Wskaźnik stopnia realizacji działania;
 - Planowany koszt realizacji działania (w zł);
 - Całkowity koszt realizacji działania według stanu faktycznego w podziale na lata realizacji działania (w zł);
 - Harmonogram realizacji działania według planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza;
 - Źródło finansowania działania (środki krajowe/środki europejskie, w tym nazwa programu, jeżeli dotyczy/inne środki - podać jakie);
 - Kwota dofinansowania realizacji działania ze środków europejskich w podziale na lata realizacji działania;
 - Status realizacji działania według stanu na dzień 31 grudnia roku, którego dotyczy sprawozdanie (nierozpoczęte, w trakcie przygotowania, w trakcie realizacji, zakończone);
 - Informacja czy realizacja działania jest zgodna z harmonogramem realizacji działania;
 - Informacja, czy występują opóźnienia w realizacji działania;
 - Informacja o przyczynach opóźnień (finansowe/organizacyjne/legislacyjne/inne przyczyny - podać jakie);
 - Informacja o podjętych działaniach zaradczych.
- status realizacji działania:
 - Zaawansowanie prac w stosunku do harmonogramu realizacji działania (w %);
 - Data rozpoczęcia realizacji działania;

- Termin zakończenia/przewidywany termin zakończenia realizacji działania;
- Opis stanu realizacji działania według stanu na dzień 31 grudnia roku, którego dotyczy sprawozdanie;
- Dodatkowe uwagi.

Coroczne sprawozdania z wykonanych działań, zawartych w IIaPGW, stanowiąc będą podstawę do zweryfikowania stopnia realizacji IIaPGW, w powiązaniu z wynikami monitoringu, prowadzonego w ramach PMŚ.

Weryfikacja realizacji niniejszej Prognozy nastąpi również w trakcie przeglądu istotnych problemów gospodarki wodnej i opracowania innych dokumentacji planistycznych sporządzanych na potrzeby kolejnej aktualizacji Planu dla każdego obszaru dorzecza.

Prognoza oraz wnioski płynące z przeprowadzonych na potrzeby jej opracowania analiz ocennych pozostają bez wpływu na zakres monitoringu realizacji działań zawartego w projekcie IIaPGW.

W zestawach działań stanowiących załącznik do IIaPGW dla każdego działania określony został zakres rzeczowy, wskaźnik oceny postępu we wdrażaniu oraz skuteczności wdrożenia, które stanowią podstawowe informacje niezbędne w procesie monitorowania statusu wdrożenia postanowień IIaPGW. Załącznik 6 do projektu IIaPGW określa m.in. harmonogram realizacji poszczególnych działań jak również jednostki odpowiedzialne za wdrożenie oraz sprawozdawczość.

Z uwagi na to, iż w Prognozie nie stwierdzono konieczności/zasadności proponowania rozwiązań alternatywnych w stosunku do tych zaproponowanych w projekcie IIaPGW (uzasadnienie znajduje się w rozdziale 8.3 Prognozy) nie zmienia się katalog działań ani zbudowane na jego podstawie zestawy działań dla poszczególnych kategorii wód, tym samym nie zmienia się zakres rzeczowy potwierdzający status ich realizacji. Prognoza i wnioski z niej płynące nie mają również wpływu na zagadnienia organizacyjno-prawne dotyczące podmiotów odpowiedzialnych za realizację działań ujętych w dokumencie IIaPGW oraz sprawozdawczość w zakresie postępów ich wdrażania.